

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 313

פנינים לפרשת תרומה

"אנשים חושבים שבשביל להצליח צריך כשרונות, כסף, צריך להיות כריזמטי, בעל כושר נאום, להלהיב את הציבור, להיות מזכה הרבים, להקים רשת של חסד חובק עולם. ומה יעשה האברך הפשוט, הבחור הממוצע שלא נראה מרשים במיוחד, לא זיו ולא הדר? האמת היא שיש כאן טעות נוראה! הסוד של הגדלות בתורה שלא חייבים את כל הכישורים וכל הכריזמטיות. לא צריך שום תנאים, 'לא ברעש ד', 'לא בחיל ולא בכח'..."

משא חודר לבבות של ראש ישיבת 'מיר', הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א, במעמד סיום המחזור השני של הדף היומי בהלכה, וילנא - מוצש"ק יתרו תשפ"ב

גוים אטומים, במשפטו של הגר"א, כשראו את זיו הדרת פניו עם פארו חבוש עליו, כשהסיט את הטלית מעל ראשו הם פשוט "חיל ורעדה יאחזמו, נבהלו נחפזו". השופט עצמו ברח. ליד מנוחתו כבוד, ספון טמון מקדש השם הגדול, הגראף פוטוצקי, שהגאון אמר שמאז שנעקד על קידוש השם נחלשה טומאת הידים משינה ביום. מאתים שנות חושך וכפירה קומוניסטית, לא יצליחו להשתיק את

יראתי בפצותי שיח בפני גדולי ומאורי ישראל שליט"א. אני הקטן בחכמה ובמנין, במחילת כבוד תורתכם. אך חזקה עלי בקשת בעל הבית - כל מה שאומר לך עשה. מצד הכרת הטוב אני לא יכול להיפטר - כל אחד צריך להודות בעצמו - לכן אברך ברכת הדיוט. בחרדת קודש ורגשי גיל, אנחנו מודים על הזכות והמעמד המרטיטי של התכנסות חשובה כזו, של ראשי אלפי ישראל במעמד קדוש כזה. זה בלתי ניתן לתיאור - ריכוז כזה של עומס רגשות - המחזה עצמו וכל המעמד בפני עצמו. עם כל נאום בא שפע עצום ברוחניות ובגשמיות, והסדר המופתי והמעמדות, הם נכס אדיר לחיים. אי אפשר לתאר את זה במילים, את כבוד התורה, את האחדות המופלאה, את המסרים העצומים שהיו כאן. מה נורא המקום הזה. "של נעליך מעל רגלך כי אדמת קודש היא". לעמוד כאן בעיר ואם בישראל, ירושלים של ליטא, מרכז התורה, מקום שזרח אור תורתו של אדונו הגר"א מוסר התורה, שר' חיים וואלאז'נר כתב עליו שהיה כהרשב"א, אולי כהרמב"ן. אין לנו מושג איזה שרפי מעלה רועדים כשהזכירו את שמו בסילודין, שהדיבוק אמר שרועדים בשמים מהאכילה שלו. נחשב כמו תנא.

ישבו בחדרו של רב אהרן-לייב יועצי נישואין וחינוך, והציג בפניהם את דעתו, כי רוב הבעיות הנפשיות מתחילות ב'מידות' כמו קנאה כבוד וכדומה. ישב בצידי החדר פסיכיאטר מפורסם, וחיך לעצמו בביטול: "סבורני שלא כך". לאחר כמה ימים שלח לכל המשתתפים, כי התיישב בדעתו ובדק את כל המקרים שמטפל בהם כעת, ומצא שברוב המקרים, אם לא היה מתחיל בקנאה בחברו בתחילה, החולה לא היה מגיע למצב הנפשי בו הוא נמצא כעת...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל: דרכי החינוך בחכמה

"וד' נתן חֲכָמָה לְשִׁלְמֹה" (מלכים א - מתוך ההפטרה)

סיפר מרן רב אהרן-לייב: "דיברתי עם ה'חזון איש' בעניין שידוך, ואמר לי על הבחור המדובר: 'למדן הוא כבר לא יהיה'. לא ידעתי כיצד ראה זאת, אבל בהזדמנות אחרת אמר לי ה'חזון איש', שכשיש לאדם מידות עקומות ורעות, הדבר גורם בסוף שגם הראש והשכל יתעקם. ואולי, זו הסיבה שאמר לי על הבחור הנ"ל, שהוא כבר לא יהיה למדן. ובאמת אמרו, כי על פי 'מידות' של בני אדם היה החזון"א מחווה דעה - מה יצא מהם בתורה".

המשיך מרן: "לפעמים הרצון העז להתבלט, הוא שגורם לו בסופו של דבר שאינו מבין את הלימוד, או לפעמים ההתעקשות שלא להודות לשני ולא לרצות להקשיב לחברותא, היא הגורמת לעקמימות בלימוד. רוב העקומים בלימוד, שורש הדבר נובע ממידות רעות (וזה מתרחש כבר מגיל ילד קטן ממש).

"כי בדרך כלל, כאשר אדם לא מעוניין להודות על האמת, הוא מחפש עצות איך לעמוד על דעתו, ואז הוא נופל בטעות גדולה יותר. אך מה נעשה שקשה מאד לומר 'טעיתי'..."

"רבי הירש זצ"ל, רבה של העיר סלנט, הכיר אברך עם פוטנציאל גדול, אך עם שכל עקום בלימוד הגמרא.

מה עשה רבי הירש?

סידר לו ללמוד בחברותא עם רבי ישראל מסלנט, בעת שהיה נער בן י"ב. רבי הירש היה משוכנע שזו התקוה היחידה של האברך. והסביר, כי הלימוד של האברך בחברותא עם מבוגרים בני גילו, לא מועיל לו ליישר את השכל, כי מידת ההתנצחות פועמת בו בעוצמה, ותמיד לא יסכים איתם ולא יאזין להסבר שלהם, יתעקש שלא לשמוע וכך יישאר בעקמומיותו. אבל כלפי ילד טוב ונעים בן 12 אין לו את הנסיון הזה. והילד עם הסברא הישרה, יוכל לאט לכוון אותו להיגיון בריא ושכל ישר. "וכך היה שאכן הועיל לו" - דברי רב אהרן-לייב

אם לא תקנאו תוכלו להצליח ולהשיג

שני 'מחנכים' חלפו ב'קבלת קהל', והתאוננו כי סובלים מלמידים שמקנאים איש ברעהו. הם האמינו כי יקבלו תשובה קצרה וחותרת וימשיכו לדרכם, שהרב יגלה להם תרופת פלא. אך הם קיבלו תשובה ארוכה וקולחת, שהפסיקה מעט את שטף 'קבלת הקהל'. וכה אמר להם:

"אמש היה כאן צעיר שסיפר כי הוא סובל מכך. מקנאה. אמרתי לו: לא רק אתה סובל מכך, אלא כולם..."

"דעו, כי ה'קנאה' בהצלחת אחרים, היא אחת הסיבות העיקריות למניעת עליה בתורה, עד שאפשר לומר שרוב המשברים הפוקדים תלמידים בכל הגילאים, הם בגלל שהם רואים את חבריהם מצליחים. "השבר לא פוקד את התלמיד בגלל שאינו יודע טוב את החומר, או משום שלא מצליח כפי שציפו ממנו, לא, אלא מחמת הסבל שיש לו מכך שהחבר שלצידו כן יודע ומצליח. זה שובר את רוחו וחוסם את דרכו להתעלות. ואילו לא היה חברו מצליח, היה נשאר רגוע, כי כאשר שנינו לא מצליחים, הצרה לא נוראה כל כך..."

המשיך רב אהרן-לייב: "מעשים שבכל יום, שמדברים עם תלמידים דברי עידוד, ומונים בפניהם את מעלותיהם והישגיהם, והדבר מועיל לזמן קצר בלבד, והסיבה, כי הם מסתכלים לצדדים 'כל זה איננו שווה לי'

את השיעור ואחרים כן מבינים, אפשר לומר לו: נכון שאתה לא מבין את השיעור, אבל לשני יש חסרון אחר שלמרות שמבין את השיעור אבל לוקה בקושי אחר שלך אין... כך לעודד אותם, וזה עידוד עם אמת, אין זה עידוד סרק.

"עיקר עבודת האדם בסוגיה של 'בין אדם לחברו' צריכה להיות בחלק של עין טובה - גם אם הזולת עדיף ממני ולכאורה מאושר ממני".

'קנאה' - תחילה

ישבו בחדרו של רב אהרן-לייב יועצי נישואין וחינוך, ובין הדברים הציג בפניהם את דעתו, כי רוב הבעיות הנפשיות מתחילות ב'מידות' כמו קנאה כבוד וכדומה. ישב בצידו החדר פרופסור פסיכיאטר מפורסם שביקש להצטרף, וחיך לעצמו בביטול "סבורני שלא כך". לאחר כמה ימים שלח לכל המשתתפים, כי התיישב בדעתו ובדק במתינות את כל המקרים שמטפל בהם כעת, ומצא שברוב המקרים, אם לא היה מתחיל באיזה דבר קנאה בחברו בתחילה, המצב לא היה מתפתח כך, והחולה לא היה מגיע למצב הנפשי בו הוא נמצא כעת...

מחסומים בדרך לעליה ולהצלחה

סיפר רב אהרן-לייב: "הגיע אלי יהודי שיש לו ילדים תאומים השווים בכישרונותיהם, אך למעשה בלימודים (בציונים), האחד חלש מהשני, ואינו מצליח לפענח את שורש הבעיה.

"יעצתי לו, שיקח להם 'מורה פרטי' שילמד עם שניהם יחד, ועם כל אחד בנפרד. הוא עשה כך, ונוכח לראות, כי כאשר המורה למד עם שניהם, הציון הסופי היה כנ"ל - שהאחד יותר חלש, ואילו כאשר למד עם כל אחד בנפרד, הם הגיעו להישגים שווים. הקושי שלו נבע מכך שהיה קשה לו לראות את השני מצליח. וכאשר הוא למד עם מורה פרטי לבד, ולא נוכח בהצלחת השני, הצליח להתקדם גם הוא בלימוד."

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

"השנה היו אצלי בשיעור ב'שיבה קטנה' בחורים בעלי כישרונות. ואם אתה חושב שלדור תהיה תועלת מהם - מסתמא לא. מפני שכאשר הם ממשיכים ובאים לשיבה גדולה, שם יש מלחמה ותחרות וכל אחד מטפס גבוה יותר, עד שהוא רואה שהנה חברו גובר עליו, ואז הוא נשבר, והדור מפסיד אותו. ומדוע נשבר? כי קשה לראות בהצלחת חברו!"

המשיך רב אהרן-לייב: "מעשים שבכל יום, שמדברים עם תלמידים דברי עידוד, ומונים בפניהם את מעלותיהם והישגיהם, והדבר מועיל לזמן קצר בלבד, והסיבה, כי הם מסתכלים לצדדים 'כל זה איננו שווה לי', ומסתכלים שוב ושוב על הצלחת האחרים. כך בבחורים צעירים, כך בחורים מבוגרים יותר והוא הדין לאברכים, כאשר רואה את חברו עולה והוא נשאר כאילו מאחור - שאינו עולה כמוהו, הדבר מפריע לו מאד. יש שנשברים לגמרי ויש שעדיין מחזיקים מעמד, אבל בכל זאת הדבר מפריע להם.

"קנאת סופרים תרבה חכמה' (בבא בתרא כ"א ע"א) אך לא 'קנאת תלמידים' זה בזה, שבדרך כלל אינה מרבה חכמה אלא ממעטת אותה.

"וברגע שמידת הקנאה בוערת, האדם לא פועל על פי מחשבה והגיון. נשאל את ראובן 'מה אכפת לך ששמעון מצליח ויודע?', הוא לא יוכל לתת שום הגיון וטעם. (אילו היית שואל את קין מה הגיון - מה יתן לך ומה יוסיף לך אם תהרוג את הבל, וכי על ידי כך תתקבל מנחתך? - וכי היה לו מה להשיב?)".

אז מה לעשות עם הבעיה הזו של 'קנאה'?

תשובה: "כמעט ואין עצה, כי 'קנאה' זה ענין שאי אפשר ללחום נגדו בכוח, אך קצת עצה יש, להרגיל את עצמו לעולם לא להסתכל על חברו רק על עצמו.

"כאשר אתם רואים תלמיד שמתפתל בתחום הזה, ועוד מראש לפני שמתפתל ומסתבך, לא די בלעודד אותו ולמנות בפניו את מעלותיו והישגיו, אלא גם להסביר לו, כי כל אחד נברא לשמש את קונו לפי הכוחות שלו דווקא. וכמו שהוא מבין שלא ייקח ללב, ולא יצטער על כך שאינו גדול כמשה רבינו ע"ה או כמו הגר"א מוילנא, כך עליו לדעת שהאושר, השמחה והתקווה שלו - להיות מה שהוא, ורק כפי מה שהוא, כי כל אחד נולד עם הכישרונות שלו ועם האפשרויות המיוחדות רק לו. וכאשר יתרגל לא להסתכל על חברו ויביט על עצמו - לצמוח כפי כוחותיו, יוכל להגיע באמת להישגים המיועדים לו! ויהיה מאושר ויצליח. זה הרי מאד נכון, ועידוד אמיתי!"

"בודאי שלא קל לצעיר לקבל את זה, כי אפילו אנשים גדולים - קשה להם לקבל את הרעיון, וכל שכן צעירים, אך בכל זאת אם יצליחו אפילו קצת להחדיר את הרגש והמחשבה הזו - לא להסתכל על השני, זה יציל את האדם וייתן לו את האושר הגדול שלו".

עוד אמר לר"מ בשיבה ששאל: "מה אומרים לבחורים שנראה להם כי לחבר שלהם הולך טוב, ולהם לא הולך?"

"אפשר לומר לו כי יש גרועים ממנו. ואם הכאב שלו מכך שלא מבין

"אמנם באים לכולל בשביל ללמוד, אבל צריך שתהיה אחוות אחים בין האברכים, וכל אברך צריך לשים לב על מצבו של חברו, להאיר תמיד פנים איש לרעהו, ולחפש הזדמנויות לשבח את השני ולומר לו מילה טובה". מעומק לבו היה תמה: "הלא נושא בעול עם חברו - מלבד המצוה של חסד, זה מקנייני תורה! איך קורה שלומדים יחד על ספסל אחד, ולא מרגישים במצבו של השני?"

השקעתו ומסירותו של מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, בהקמת כוללי טהרות

"ויקחו לי תְרוּמָה" (שמות כ"ה, א')

בשנת תשל"ט יסדו בני המשפחה וגיסו של רבינו, הנודע בגאונותו המופלאה, רבי שלמה הרשלה, ואחדים מתלמידיו ומוקיריו, כולל לימי שישי ושבת קודש. בעצת רבינו קבעו הם לימודם בסדר 'טהרות', ואכן הצליחו לקבץ קבוצת אברכים מופלגי תורה, שלמדו בכל יום שישי ושבת קודש בסדר 'טהרות'. רבינו השתדל לחזק את הלימוד במסגרת זו, והיה מגיע מפעם לפעם ללמוד בחברתם - עד כמה שמחויבותיו האחרות אפשרו לו. גם כשהיה לומד עם נכדיו היה קובע את מקום לימודו שם, כדי לחזק את אוירת הלימוד - אף כשלא למד עמם בסדר 'טהרות'.

את עיקר החזקת הכולל נטל על עצמו איש אחד נלבב, ממוקירי זכרו של רבי שלמה הרשלה, אולם היו תקופות שהאיש לא יכול היה לעמוד בהתחייבות זו, והיה רבינו חוסך מכספו פרוטה לפרוטה, לשלם לאברכי הכולל את המילגה החודשית עבור לימודם זה.

בעת שמחת חנוכת הבית לבית מדרש שעל ידי יוצאי פוניבז' בבני ברק, שב ועורר רבינו בפומבי את ענין הקמת כולל טהרות. אף כי בשעת מעשה לא באה הצעה זו אל הפועל, מכל מקום נפלה על אוזן שומעת - וכחלוף שנים אחדות, כאשר ביקשו להקים מסגרת לימוד בחבורה בבית מדרש זה, עורר והזכיר איש יקר רוח מתלמידי רבינו, את קריאתו בעת חנוכת הבית.

כיון שהגיעה העת, נכנס הלה לרבינו, ואמר: "הנני!" - הוא הציע את עצמו לעמוד לימין רבינו, וביקש את הדרכתו כיצד ליישם את ההצעה ולהביאה לידי מעשה.

בהנחיית רבינו, פנה לרבי איתמר גרבוז, אז - מלומדי כולל פוניבז', וכיום ראש ישיבת 'אורחות תורה', אשר ידיו רב לו אף בדיעת סדר טהרות היטב, שנענה לעמוד בראש כולל זה. יחד עמו התגבשה קבוצת אברכים תלמידי חכמים מופלגים בני עליה, ובראשית זמן קיץ תשנ"ח, החלו את לימודם במסכת זבים.

בד בבד פנה האיש הנזכר - החפץ בעילום שמו - ליחידי סגולה והציע להם להיות שותפים במפעלו של רבינו, והיו מהם שהשכילו

ליטול בו חלק וזכות.

במשך זמן הקיץ וזמן אלול למדו את כל מסכת זבים, וכשסיימו אף שנו וחזרו בשנית על לימודה, ובשלהי זמן אלול נערך הסיום הראשון, בהשתתפות רבינו, אשר ראה בכך את התחלת מימוש החזון, תחילתו של מפעל גדול שיביא לחידוש בעולמה של תורה. שמעו של הכולל עורר הדים והיכה גלים, ורבים חפצו גם הם להיכנס בשערי הדעת. כך בהמשך השנים הוקמו כוללים נוספים ברחבי הארץ, עד שכיום מתפרסת 'רשת הכוללים ללימוד סדר טהרות בעיון', מרכזים וחיפה שבצפון, ועד אופקים ונתיבות שבדרום - ובתווך עיר הקודש ירושלים, קרית ספר ובית שמש, רחובות, פתח תקוה ואלעד - עשרים ושלושה כוללים בהם מאות אברכים השוקדים מידי יום בלימוד סדר טהרות בעיון, כפי אשר השתוקק רבינו, ועל פי ההנחיות וההדרכות שישד לכוללים אלו, ועוד היד נטויה בסייעתא דשמיא.

השותפים

במשך תקופה הוחזק הכולל בתרומת אחד מנדיבי עם, שהעמיד סכום מסוים לענין נשגב זה. בחלוף הימים, כשכלו המעות מן הכיס, הועמד המשך היוזמה בשאלת קיום.

רבינו עמד בפני התחבטות: מעודו נמנע מלהזדקק לטובת הזולת. סכומים עצומים של כספי צדקה עברו תחת ידו, ואת הכל העביר למוסדות התורה ולנצרכים שונים - "אילו אבקש תומכים למען הכולל שאני הקמתי, הרי אני מבקש לעצמי - וזאת אינני מסוגל". על כן העלה רבינו הצעה: הוא מבקש 'שותפים' למפעלו: "אני מעמיד את הלומדים והמסגרת, ומי שיחזיק בעץ ה'דעת' הזה, יהיה שותף עמי במצוה זו שווה בשווה!" - הציע.

השותפים - נדיבי עם שהרימו תרומה נכבדה לקיום והחזקת הכוללים - אף קיבלו תעודה חתומה על ידי רבינו, בה חקוקים "בעט בברזל ועופרת, למען תעמוד לנצח למשמרת".

על ההערכה הגדולה שחש רבינו ל'שותפים', מספר ראשון השותפים, הרב יששכר קנול, שיחד עם אביו הנגיד, רב הפעלים לתורה וצדקה, הרב שרגא פייבש קנול, העמידו את הבסיס הקיומי הראשוני של הכולל הראשון, וזוכה להמשיך בזה כל השנים בתמידות, במסירות וידידות:

"היתה לי קביעות ללימוד 'דף היומי' עם רבי שלמה לוינשטיין. ביום מן הימים עלתה שאלה על הפרק, והחלטנו לגשת שנינו לרבינו אשר קיבל את פנינו בחום. לחיצת ידו החמה וחיכוו הרחב, גרמו לכל מבקר לחוש כאילו הוא ידיו מנוער.

"לאחר תקופה, שלח אלי רבינו שליח עם הצעת שותפות: להקים כולל שבו ילמדו כשלושים אברכים סדר טהרות בעיון. כמובן שנענית להצעה - וכי אפשר לוותר על שותפות עם רבינו?

"בעקבות הקמת הכולל, זכיתי ללמוד בקביעות עם רבינו בכל יום חמישי בלילה בביתו. שם זכיתי להתחמם מול האור הגדול, וללמוד כיצד מתנהג יהודי, שכל צעד ושעל שלו הם בבחינת ספר מוסר מהלך.

"לאורך כל השנים, היה רבינו מזכיר לי בכל הזדמנות: 'אתם הייתם הראשונים...!'. את הכרת הטוב שלו על כך, לא ניתן לתאר ושער. אל העובדה שבעקבות כך הוא מקדיש ללמוד עמי שעות ארוכות מזמנו המדוד, בכל שבוע ושבוע, הוא התייחס כדבר המובן מאליו, וכלל לא ראה בזה כתשלום ותמורה.

"יחסו בשעת הלימוד עמי, היה כשווה בין שווים. מפני כבודו הקפדתי לשבת בשיעור עם החליפה, וכמעט תמיד היה פונה אלי בחיוך: 'כבודו יכול להוריד את המעיל'... זמן השיעור היה בדרך כלל, לאחר שרבינו היה חוזר משיעור או שיחה, והייתי ממתין לו מחוץ לביתו עד שיגיע. מחוץ לבית היו ממתנים לו אנשים רבים, שביקשו ברכה ועצה, ורבינו היה מתייחס לכל אחד ואחד בסבלנות. כשהיה מבחין בי, היה מברך אותי לשלום, ומציע שאכנס לבית לפניו. כשהיה נכנס לחדר, והיה רואה שאנחנו עומדים עד שיכנס וייתשב, היה מיד אומר: 'אפשר לשבת!'. ניכר היה כי לא נעים לו שאנו ממתנים בעמידה לכבודו.

"באחת הפעמים, כאשר נכנסתי ללמוד עמו, ישב שם אברך צעיר. רבינו הציג בפני את האברך, כתלמידו לשעבר המשמש רב קהילה

בחוף לארץ, ונמצא בביקור בארץ. רבינו הוסיף וביקש את רשותי, אם אני מסכים שהוא יצטרף אלינו היום לשיעור. כמובן שענית לרבינו שהוא הבעלים על השיעור והמקום, ומה שהוא מחליט, מקובל עלי בהחלט. אך כמה מפליאה היתה הענווה של רבינו - בראותו בלימודנו 'חברותא' משותפת, שיש לבקש את רשותי כדי לצרף אדם נוסף ללימוד...

"כך גם כלפי שאר הנדיבים, שהשתתפו בנשיאת עול החזקת הכוללים, חש הכרת טובה מרובה. מידי ערב ראש השנה היה שולח להם את ברכתו לשנה החדשה, וכן בכל עת שהיתה שמחה בביתם, היה משתדל להשתתף בשמחתם. כשנמנע ממנו הדבר מחמת ריחוק המקום, היה שולח להם בכתב את ברכתו, כשהוא מציין את השתתפותו בשמחתם ממרחק מקום וקירוב לב".

ידידי טוהר

במלאות עשור ליסוד 'כולל טהרות', התקיים בג' שבט תשס"ח, כינוסי 'ידידי טוהר' - כינוס של הודאה לנותן התורה, ומעמד הערכה לכל אותם נדיבי לב, אשר אווזים בעץ החיים של סדר הדעת.

בהגיע יום זה, הרגשתו של רבינו היתה שזה יום שמחה מיוחד עבורו, לברך ולהודות להקב"ה במקלות עם, על שזיכה אותו להעמיד ולכוון את לימוד סדר טהרות בין הלומדים באופן נעלה. באגרת הזמנה מיוחדת לכינוס, מביע רבינו את שמחת לבו על טוב חלקו בהעמדת וקיום מפעל כביר זה.

מכל קצוות תבל נקבצו באו לך, עשרות נדיבים מוקירי תורה ולומדיה, המחזיקים בעץ החיים של כלל עולם התורה בכלל, ושל רשת הכוללים בפרט, התכנסו במעמד הנשגב לשוב ולשמוח עם מורם ומאורם, רבינו, ביום שמחתו, מתוך רגשות הכרת טובה על שזכה וזיכה אותם להחזיק את הלימוד בסדר טהרות כבר עשור שנים.

הם התרגשו לחזות ולשמוע עד כמה גדולה ועצומה זכותם בהחזקת לומדי התורה בטהרה, וחשו ביתר שאת את הערכתו של רבינו כלפיהם על כך, אותה הוא ביטא ברגשי שותפות וידידות עמוקה - כפי שהיה קורא להם תמיד 'שותפים', ובפרט כעת כשחזר והדגיש זאת בהתכנסות זו.

מתוך הכרת טובה ללא גבול למען אותם נדיבי לב, יצא רבינו מגדרו, עלה עמהם לקברו של רבו הגדול מרן ה'חזון-איש', שם נשא תפילה והעתיר על כל אחד ואחד מתומכי הכוללים, השותפים למפעל חייו. היה זה מעמד מלא הוד, מלווה בהתרגשות גדולה שאפפה את הנוכחים שזכו לכך - לעלות עם רבינו לשפוך שיח בעבורם בקבר רבו הגדול בעל ה'חזון-איש'.

תחילה נאמרו פרקי תהילים פסוק בפסוק בהתרגשות, ולאחר מכן המשיכו כל אחד לשפוך שיח ולבקש על צרכיו הפרטיים.

בסיום התפילה, עברו כולם, אחד לאחד, לפני רבינו והזכירו שמותיהם ושמות בני משפחתם, רבינו האזין ברוב קשב לבקשת כל יחיד ובירך בחום ובכל לב, תוך שהוא נושא תפילה ותחינה מעומק לבבו, שיקבל ה' משאלות כולם לטובה.

אותו ערב שרר מזג אוויר קריר, ולמרות זאת, ישב רבינו במשך שעה ארוכה בסמוך לציון, חשוף לרוח ולקור, כשטיפי גשמים מזרזפים ממעל, בסבלנותו ובמתנותו המפליאה שמע והזכיר בקשת כל אחד ואחד מן הנדיבים, כאות הכרת הטוב לשותפים עמו בנשיאת משא הקודש של המפעל הקדוש הזה.

גם בהמשך הערב כשהתכנסו באולם לסעודת מצוה, ישב רבינו בחדר הסמוך לאולם בשעה הראשונה, וכל אחד מהשותפים - הידידים נכנס בפרטות, כשרבינו מתעניין בשלומם ומצבו בכל ענייניו, והודה לו על שותפותו ועל שטרם לבוא לשמחה ביום זה.

כל עשיותיו לשמה

על אף העול בהחזקתם הכספית של הכוללים, לא נרתע רבינו מלקחת על עצמו עול כבד זה. נאמן לדרכו, כל מחשבותיו היו רק על התועלת הגדולה, לחיזוק עמוד התורה על ידי הקמת כוללים אלו.

כדוגמא יצויין, שמיד אחרי פטירת רבי חיים קמיל, ראש הישיבה באופקים, הורה רבינו על פתיחת סניף של הכולל באופקים, באומרו שקהילת אופקים בפרט וקהילות הדרום בכלל, איבדו כעת את הודם ותפארתם, וכיון שהחלל גדול וחסרה עכשיו תורה בדרום, לכן עלינו לחזק את הקהילה על ידי רוממות התורה. הוספת העול הכספי לא היה חשבון להימנע מפתחת סניף נוסף, בהיותו בטוח שזכות התורה תעמוד להשיג את כל הנצרך להחזקת הכולל.

גם הכולל בעיר חיפה נפתח מסיבה זו. היתה זו תקופה שהיה דוחק בכסף בקופת הכוללים, אך רבינו שמע מאברכים בני המקום ששיחרו לפתחו, שהקהילה של האברכים בחיפה מתפתחת אבל אין בה 'כולל ערב', ולא עוד אלא שבכל העיר חיפה אין 'כולל ערב'. מיד פתח רבינו את הכולל, וכיום יש שם כבר כמה כוללים.

בשולי הדברים כדאי להזכיר, שזו היתה הוראתו הקבועה, שכאשר יש כסף בקופת הכוללים - מיד צריך להוסיף לאפשר לאברכים נוספים להשתלב בכוללי, כדי להגדיל תורה. אין לחשב חשבון המחור, מהיכן יהיה כסף לדמי החלוקה בחודש הבא...

בשנת תשס"ז, בשלהי חודש תשרי, התנדבו שניים מהנדיבים סכום גדול להחזקת הכוללים. מקורבו וכן ביתו של רבינו, הרב חיים מרדכי הערץ, שפעל והפעיל בשליחותו בין נדיבי עם, להשיג מידי חודש את הסכום הדרוש לדמי החלוקה החודשיים, בישר לרבינו בשמחה על ההצלחה, כשהוא מוסיף שהנה כעת יש הרווחה, ויש כסף בקופת הכוללים למספר חודשים, אך רבינו נענה מיד: "ב"ה! אם יש כסף - יש להזדרז עכשיו עם התחלת זמן חורף, לפתוח עוד סניפים לכולל". וכך נוספו לרשת הכוללים עוד שני כוללים בשכונת 'גני הדר' בפתח תקוה ובקריה החרדית בבית שמש.

כך גם הורה תמיד בערבי חגים, כשיש כסף בקופת הכולל - יש לתת תוספת חג לאברכים די צרכם להוצאות החג, ולא לשמור ממון לחודש הבא, גם אם אין מידע מהיכן יגיע תקציב לחודש הבא, וכך הקב"ה ישלח לנו סייעתא דשמיא.

במעמד סיום, שהתקיים לבני הכוללים מאלעד ומאופקים בחודש

ניסן תשס"ו, העלה רבינו את החובה להשתדל בשמירת הסדרים במלואם, ובתוך דבריו סיפר עובדא מופלאה, וכך אמר: "אברכים שואלים כל מיני שאלות בענין שמירת הסדרים, ומהו אונס. בהקשר לכך ברצוני לספר עובדא ששמעתי באחרונה, וכך סיפר לי אחד מקירי קרתא דשופריא, שהוא היה הראשון שייסד כולל ערב גדול בירושלים לפני עשרות שנים, וקיבץ קבוצה מאד נבחרת של טובי האברכים שהיו אז בעיה"ק, שהצטרפו לחבורה ללמוד בכולל ערב זה. "בהיותם באמת טובי האברכים, לכך שילם להם מידי חודש מילגה מכובדת. מסדרי הכולל שם, היה פנקס מיוחד שבכל חודש נכתב בו מצב שמירת הסדרים של כל אחד מהאברכים. וסיפר הרב הנ"ל, שכעת פתח את הפנקסים הישנים, השמורים עדין עמו מהתקופה ההיא, ומצא שם רשימה של שמות מספר אברכים שמצויין עליהם כך: 'אלו שמרו כל סדרי הכולל במלואם ולא חיסרו כלל, אף לא בטענת אונס של שמחה או להיפך ח"ו'. ועל שאר האברכים מצויין, כי גם הם ככלל שמרו סדרי הכולל, וח"ו אף אחד מהם לא זילול בסדרי הכולל, אך מצויין שם, שהם אירע להם גם איזה אונסים, פעם של שמחה משפחתית ופעם של ההיפך.

"הוסיף המספר ואמר לי: 'עברתי על שתי הרשימות שם אחר שם, ומה נשתוממתי לראות, כי אלו שנרשם ששמרו הלימוד ולא נמצא אצלם אף לא טענת אונס, נעשו ברבות הימים לגדולי ישראל ממש [ואף הזכיר בפני את השמות, וחלקם בודאי היו מוכרים לאברכים כאן וכבר נלב"ע, אלא מכיון שיש ביניהם החיים עמנו כיום לאו"ט, לא אזכיר שמם ברבים]. והאחרים שנכתב שככלל שמרו הסדרים, אך נמצא אצלם גם מקרה אונס, מצא שאמנם כולם בעלי בתים יראי ד' יודעי ספר וקובעי עיתים לתורה, אך אף אחד מהם לא נשאר ולא גדל להיות מגדולי התלמידי חכמים כיום'. עד כאן המעשה. כמדומני", סיים רבינו את דבריו, ואמר: "די במעשה זה לענות על כל השאלות בענין שמירת הסדרים..."

בדבריו לאברכים היה חוזר ומעורר, שצריך שתהיה אהבה ואחוה בין האברכים. אמנם, באים לכולל בשביל ללמוד, אבל צריך שתהיה אחוות אחים בין האברכים, וכל אברך צריך לשים לב על מצבו של חברו, להאיר תמיד פנים איש לרעהו, ולחפש הזדמנויות לשבח את השני ולומר לו מילה טובה. והיה חוזר ומזכיר בכאב מקרים ששמע עליהם, שאברך היה חולה לתקופה, או שאחד מבני ביתו היה חולה, וכן מקרים שונים אחרים של קשיים שעברו על אברך פלוני, וחבריו לכולל לא ידעו כלל על המצב שעבר עליו, ועל הקושי שהיה לו. מעומק לבו היה תמה: "הלא נושא בעול עם חברו - מלבד המצוה של חסד, זה מקנייני תורה! לשאת בעול הכוונה להרגיש את מצבו כאילו זה מצב שלך, ואיך קורה שלומדים יחד על ספסל אחד, ולא מרגישים במצבו של השני? אם ח"ו נראה לאברך שיש לחברו מצב שצריך עזרה או סיוע, הרי שחובת האברכים בני הכולל, בחכמה ותבונה, למצוא את הדרכים לסייע בידו!"

(מתוך הספר 'רבי מיכל יהודה')

שנים רבות לאחר מכן, פגשתי כמה בחורים צעירים שלא נמנו עם עדת חסידי לעלוב, ובאו כמו יתר חבריהם לראות טיש בלעלוב. משתהיתי על קנקנם, הבנתי הכל. ברוח קודשו ראה הרבי את כל הפירות שייצאו מאותה בקשה צנועה להחזקת הכולל... כמשיח לפי תומו סיפר לי אחד הבחורים, כי הוא נכד של פלוני אלמוני בתל אביב. הוא לא הבין למה עיני התלחלחו בדמעות, כששיתי בבת אחת אל הימים ההם...

רבה של מגדל העמק, הגאון רבי יצחק גרוסמן שליט"א, על תרומות מיוחדות

"ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו" (שמות כ"ה, ב')

שנת תשכ"ח. הרבי הקדוש, רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, קורא לי ומבקש ממני לייסד 'כולל' בבני ברק על שם זקנו, היהודי הקדוש מפשיסחא זצ"ל, ולזכרו. בסוד ה' אל יראיו מעולם לא הרהרתי אחר רבי. תקף ומיד עברתי לבני ברק ופניתי להקים את כולל 'תפארת היהודי' בבית מדרשו של הרבי, ברחוב רבי עקיבא 56 בעיר.

באותם ימים היה בית מדרשו של הרבי מוקד משיכה למבקשי ה'. באו אז עולים יהודים מברית המועצות, שחיפשו את קרבתו וקרבת אלוקים, והרבי, ברוב טובו וחסדו, הכניסם תחת כנפי השכינה, העלה אותם לרמות ולפסגות אינסופיות בעבודת ה'.

כאן, בבית מדרשו של הרבי, שקק קול התורה בוקר וערב, והרבי עצמו אף הוא שותף בלימודים, וכל הרואה אותו נזכר בתלמודו. הכולל במקום רק הוסיף שורה של לומדים תלמידי-יחכמים, ששקדו על חוק תלמודם מבוקר עד ערב.

באחד הימים קרא לי הרבי למעון קודשו, התעניין באבהיות בגודל הכולל, והציע דרכי עזרה וסיוע. ביקשני לסור לתל אביב ולחלות פני כמה נדיבי לב, שבוודאי יכולים לסייע למוסד הקדוש.

כמי שהתמודד אז לראשונה בגיוס כספים, היה זה עבורי עזר רב לו היה האדמו"ר פונה אליהם ישירות; אך הרבי נמנע מכך, נאמן לדרכו שלא לבקש טובה מאדם, ודאי שלא כסף.

ואז פנה אלי הרבי, ואמר את הפסוק הפותח את פרשתנו: "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו" - "ידוע על צדיקים", אמר הרבי, "שלא היו נוטלים ממון מכל אדם, והיו בודקים בציציותיו אם הגון וכשר הוא. לעומתם", המשיך הרבי, "היו צדיקים שנהגו כן לקחת ממון מכל אחד, כי כל מגמתם היתה אך ורק לשם שמים. לכן נטלו ממון גם מאלו שהם אולי גם בעלי עבירה, כי סברו שבנוטלם מהם כסף ניתן יהיה להעלותם ולתקנם".

הרבי המשיך וסיפר לי סיפור מופלא, על רבי ישראל מסטולין

זצ"ל - 'הינוקא' כפי שנקרא בפי כל. פעם הובאה לפניו רשימת נותני ה'מעמדות' - אלו הנמנים לדבר מצוה להחזקת חצר הרבי. ה'פרנקפורטר', כפי שכינו אותו בחצר הקודש, מרפרף ברשימה אנה ואנה, כמו תר ומחפש אחר אדם שלא נכתב בה.

"היכן פלוני?", שאל הרבי בתמיהה, "והלוא מהנותנים הקבועים הוא". הגבאים נעמדו בחיל ורעדה. "וכי אין הרבי מודע לכך, שפלוני סר מדרך ה', הקשה עורפו נגד התורה והמצוות, ולבבו פנה לדרך עיקש ופתלתול?"

אך הרבי בשלו: "רצוני לראותו כאן, ברשימה. לכו אליו ובקשו ממנו את מתת ידו הקבועה, לא יחסיר פרוטה!". רצון הצדיק נעשה, והגבאים החישו צעדיהם אל עבר ביתו של אותו כופר פורק עול, לבקש ממנו את דמי ה'מעמדות' כבעבר.

אף אותו פוקר התפלא מעט לראות את שלוחי הרבי מתדפקים על דלתו, אבל החליט לתת, נתבע - ונתן. "נו, מה אתה חושב, ר' איצ'ה דוד?", פנה אלי הרבי בנועם, "סופו של דבר שב היהודי בתשובה שלמה וחזר לכור מחצבתו".

היו צדיקים שידעו לבקש כסף, וכנראה היו להם בכך עניינים גבוהים ורמים. לא כל מה שנראה בעיני בשר הוא מחשבתם של צדיקים. הרבי ר' חנוך העניך מאלכסנדר זצ"ל, היה אומר כי דברי הכתוב

"פעם אחת בליל שב"ק הייתי נוכח בעריכת השולחן של כ"ק מרן האדמו"ר מטאהש שליט"א, והנה ראיתי דבר נאה מאד, דבעת שחילק הרבי את השיריים, כשנגמר הקוגל, הורידו הגבאים את המגש מהשולחן, אך לפתע הבחין הרבי שעומד לפניו ילד אחד, וממתין לקבל שיריים, הורה הרבי מיד שיביאו בחזרה את המגש. לקח כף גדולה שהיתה מונחת על השולחן, ליקט את כל הפירורים ונתנו להילד..."

אב"ד סאנטוב ליקווד, הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, על חכמתם של גדולי עולם

"וד' נתן חכמה לשלמה" (מלכים א - מתוך ההפטרות)

פעם אחת הלך הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, ברחוב הפסגה בשכונת בית וגן בירושלים, ולפתע התחיל לרדת גשם חזק. רבי שלמה זלמן ראה בחור צעיר הלומד בישיבה קטנה, מתקרב אליו עם מטריה (שירעם) קטנה של ילדים. הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להיכנס עמו תחת המטריה שלו, רבי שלמה זלמן התכופף ונכנס מתחת למטריה, אבל המשיך להירטב כמקודם, שכן המטריה הקטנה מעל שני אנשים, לא הועילה כמעט כלום כנגד הגשמים העזים.

פתאום עצר רכב, והנהג הזמין את רבי שלמה זלמן ואמר: "כבוד הרב, הכנסו לרכבי ואקח אתכם לישיבה!". אמר לו הגרש"ז: "ישר כח על הרצון הטוב, אבל אני הולך עם הבחור הזה!"...

הבחורים ראו את ראש הישיבה מגיע כשהוא כולו רטוב. שאלו אותו: "כבוד הרב, למה לא רצה הרב לעלות לרכב?", אמר להם: "ראיתי שלבחור הצעיר היתה הנאה, מכך שהוא לקח אותי תחת המטריה שלו, עדיף היה לי להירטב, ולא לפגום בהנאה שלו"...

זהו מה ש'גדול הדור' לימדנו בזה, לחשוב גם על ילד, גם הוא 'בן אדם'!

סיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שפעם נכנס אל מרן ה'סטייפלר' זצ"ל ומצאו שדעתו מבודחת עליו. שאל אותו רבי יעקב "לשמחה מה זו עושה?", אמר לו ה'סטייפלר': אתה בוודאי זוכר ר' יעקב, שבישיבה בביאלסטוק למד אתנו משוגע אחד ששמו היה 'מיכאל', והיו הילדים רצים אחריו ומלגלים עליו. יום אחד הגיע אותו מיכאל ואמר שהוא מיכאל המלאך. שאלוהו "מנין לך?", ואז פתח והראה להם פסוק בתנ"ך, שכתוב בו אודות המלאך מיכאל. אמרו לו הילדים: "הן אמת שכך כתוב, אבל איפה כתוב שאתה הוא זה מיכאל המלאך?". והיה צועק עליהם ואומר: "אתם כופרים ואפיקורסים! אינכם מאמינים בתנ"ך!". והם משיבים: "אנו מאמינים שמיכאל הוא מלאך, אבל מנין שאתה הוא זה?"...

המשיך ה'סטייפלר' ואמר לר' יעקב בצחות: "היום מישהו הזכיר לי את 'מיכאל המלאך' שלמד אתנו בישיבה. היה זה כאשר נכנס אלי מאן דהוא עם שם מבני משפחתו הזקוק לרפואה שלימה, ונתתי לו ברכה לרפואה שלימה. הלה התעקש שברכה לא מספקת אותו, והוא רוצה הבטחה.

"אמרתי לו: 'הבטחה? מניין לי הכוח להעניק הבטחות?' אמר לי האיש: 'הרי כתוב במפורש: 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. אמרתי לו:

'אכן כתוב במפורש, אבל מי אמר שזה אני?...'.

**ויהי כשמוע האשה את דבריו,
התפלאה ואמרה בתמימות:
"כבר שנים רבות שאני
מתקשרת לאביכם הגר"מ
פיינשטיין זצ"ל, לברר אצלו
זמן הדלקת נרות, ומעולם לא
נתן לי עצה פשוטה זו"...**

שמילא את הכף, ונתנו לילד...

סיפר אחד מבני הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שלאחר פטירת אביו הגדול החל לשאל 'שאלת רב' בכל ערב שבת - ששאלתו איזו אשה: "אמר לי הרב מתי הוא זמן הדלקת נרות שבת בשבוע זה?". והנה בפעמים הראשונות ענה לה הבן כהוגן, אך כאשר ראה שבכל ער"ש היא מתקשרת לשאול שוב ושוב שאלה זו, אמר לה באחת הפעמים בדרכי נועם, שבקל אפשר להשיג ולקנות 'לוח שנה', שם כתוב מדי שבוע בשבוע מתי צריך להדליק נרות...

ויהי כשמוע האשה את דבריו, התפלאה ואמרה בתמימות: "כבר שנים רבות שאני מתקשרת לאביכם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, לברר אצלו זמן הדלקת נרות, ומעולם לא נתן לי עצה פשוטה זו"..." והרי ידוע היה הגר"מ כמי שאין הפנאי מנת חלקו, ולא עוד אלא שעול כבוד היה רובץ על כתפיו, להשיב שואליו בשאלות קשות שהגיעו לפתחו מכל העולם כולו, ואעפ"כ לא מנע את עצמו מלענות לאותה האשה בסבר פנים יפות מדי שבוע בשבוע.

(מתוך 'נועם שיח' שמות תשפ"ב)

מסופר, שפעם נכנס אחד מיוצ"ח של הרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל זי"ע קצת מאוחר לשולחן הטהור של זקינו הרה"ק, וכשעבר תחת מנורה התלויה שהיתה דולקת עם שמו, נתלכלך קצת השטריימל שלו שבלט למעלה ונגע במנורה. כשקרר למקומו אצל השולחן, פנה אליו הרה"ק ואמר לו במוסר השכל: "זעסט מיין קינד, אז מ'בייגט זיך פארשמירט מען זיך ניט" [היינו כשאוחזים במדת הענווה והשפלות, לא מתלכלכים בדברים בלתי הגונים]...

מסופר, שכאשר נחנך בית הכנסת בעיר קאליב, כיבד המרא דאתרא הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע את הגה"ק בעל ה'ישמח משה' מאוהעל זי"ע להיכנס תחילה לבית הכנסת. מיאן ה'ישמח משה' להיכנס תחילה, וטען שמשום כבודו של הרה"ק מקאליב המרא דאתרא, ראוי שיטול הוא חלק בראש. ואולם הרה"ק מקאליב ביקש, כי האורח הנכבד והקדוש, הגדול בתורה ובצדקות, יכנס הוא ראשון.

עמדו כך שני הצדיקים על מפתן בית הכנסת, זה אומר "אנא, היכנסו אתם תחילה!", וזה אומר "אדרבה, עליכם להיכנס תחילה!", עד אשר אמר הרה"ק מקאליב לרעהו בעל ה'ישמח משה': "ממה נפשך, בין איך גרעסער? הייס איך איין אריין גיין! זענט איר גרעסער? נו, גייטס אריין!" [אם אנכי הוא הגדול? א"כ הנני מצוה עליכם להיכנס ראשון, ועליכם לשמוע לדברי! ואם כבוד מעלתו הגדול? א"כ בודאי ראוי שהוא יכנס!...]...

פעם אחת שהיתי בקרית טאהש, לרגל יומא דהילולא רבא השני של הרה"ק מטאהש זי"ע, ובלייל שב"ק הייתי נוכח בעריכת השולחן של כ"ק מרן האדמו"ר מטאהש שליט"א. והנה ראיתי דבר נאה מאד, דבעת שחילק הרבי שליט"א את השיירים מאת הקוגל, כשנגמר הקוגל, הורידו הגבאים את המגש מהשולחן, אך לפתע הבחין הרבי שעומד לפניו ילד אחד, וממתין לקבל שיריים מהקוגל, הורה הרבי מיד שיביאו בחזרה את המגש, לקח כף גדולה שהיתה מונחת על השולחן, וליקט כל הפירורים של הקוגל שנפלו על המגש, עד

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

תמיד חשקתי להציג את שאלותיי בהלכה ואגדה בפני מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל. אבי מורי יבלחט"א הגה"ח רבי חיים פריינד שליט"א, היה עולה רבות לביתו. כשזכיתי לראותו באירועים, התקרבותי אליו ושאלותיי בפי, אבל נסוגתי לאחור מרוב בושה ויראת הכבוד. מעולם לא העזתי לפצות פי ולשאול אותו שאלות...

הסופר התורני ואיש הציבור הרב טוביה פריינד, מספר על הקשר המיוחד שלו עם תורתו של מרן הגרש"ז
אויערבך זצ"ל, על הספרים שחיבר, ועל המקור המפתיע לחלק גדול מהתשובות שהוא מביא בכתביו

אליעזר (לייזר) רוט

"וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כ"ה, ח')

הרב טוביה פריינד מכיל בתוכו רבגוניות מיוחדת מאוד. מצד אחד הוא מפרסם חיבורים תורניים עוד מאז היה בן 17 בלבד, והרזומה שלו עמוסה בספרים שחיבר ומאמרים שכתב בשלל נושאים תורניים, מצד שני הוא סופר מן המניין בצוות כתבי 'המודיע', שם הוא מראיין יהודים באים בימים, רבנים חשובים ומחנכים ידועים, ובנוסף הוא גם משמש כעורך אחראי במכון 'פאר מקדושים', לההדרת ספרי החסידות הקדמוניים, שהוא היה אחד ממקימיו, ושבאמצעותו זכה להוציא לאור למעלה מארבעים ספרי חסידות במהדורה חדשה ומאירת עיניים.

אחרי שהתאמצנו קצת, הצלחנו להשיג את הרב פריינד, ולמפרע גילינו את מה שכבר ידענו מלכתחילה: השיחה אכן היתה עמוסה בסיפורים מרתקים ומלאי חן, אלא שמפאת קוצר היריעה אנחנו נאלצים 'לחתוך בבשר החי' ולהביא רק את חלקם.

את השיחה אנחנו מקיימים, על רקע הוצאתו לאור של ספרו האחרון של הרב פריינד - 'שלמי ברכה', הלא הוא ספר הלכתי הכולל בתוכו דיונים ופסקי הלכה בענייני ברכת הנהנין, מתורתו של מרן רשכבה"ג הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל.

ספר זה, המתפרסם על פני 1,000 עמודים מלאים וגדושים בפסקים ופנינים, הלכות והנהגות על ענייני ברכות, הנו חלק מסדרת ה'שלמי' שהוציא לאור הרב פריינד מתורתו של רבינו הגרש"ז זצ"ל.

עד כה הופיעו ויצאו לאור בסדרה זו הספרים 'שלמי מועד'; 'שלמי שבת' וכעת גם 'שלמי ברכה' כאמור, העוסק בפרקים המרכזיים שלו בנושאי: מאה ברכות, ברכות הסעודה, ברכת המזון, ברכת המזונות, ברכות היין, ברכת מעין שלוש, ברכות הפירות והירקות, ברכות הנהנין, ברכות הריח, ברכות הראיה והשמיעה, ברכות ההודאה וברכות המצות. הספר מסתיים בברכות שנברך לעתיד לבוא בקבלת פני משיח צדקנו.

כששוחחנו עם הרב טוביה פריינד, ביקשנו לשמוע מפיו בראש ובראשונה מה ראה להתמקד דווקא בתורתו של מרן הגרש"ז מכל

גדולי הדור האחרון.

• האם היתה לכם הזכות להימנות על תלמידיו של מרן הגרש"ז זצ"ל? היית נוהג לגשת אליו עם שאלות?

"את השאלה זו כבר נשאלתי לפני 18 שנה, על ידי מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל", משיב הרב פריינד בחיך, "היה זה כשהנחתי על שולחנו את הספר 'שלמי מועד', שהיה הראשון בסדרה זו. הגעתי למרן הגר"ע יחד עם הגאון רבי יוסף שוב שליט"א, מרבני העיר מודיעין עילית ומתלמידי הגרש"ז אויערבך זצ"ל. את הביקור ערכנו ב'אסרו חג' של פסח שנת תשס"ד. הספר יצא לאור בראש חודש ניסן באותה שנה, וכעבור שלושה שבועות הבאתי אותו אל מרן הגר"ע זצ"ל, שסנט בי בדרך חיבה ואמר לי: "עכשיו אתה מביא? אחרי שכבר עברתי על כל הספר?..."

באותה השיחה שאל אותי מרן זצ"ל את השאלה הזאת, האם הייתי תלמידו של מרן הגרש"ז זצ"ל? ביקשתי את רשותו לענות בסיפור חסידי, והוא הטח את אוזנו לשמוע מה בפי. וכך סיפרתי למרן זצ"ל: "פעם התגלע ויכוח סוער בין הרבי רבי ברוך'ל ממעזבוז זיע"א, ובין רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א, הלא הוא האדמו"ר הזקן מחב"ד, 'הבעל התניא'. הויכוח היה סביב איזו הנהגה שנהג מרן הבעל שם טוב הקדוש. הרבי רבי ברוך'ל טען בכה וכנגדו טען 'הבעל התניא'

"היה זה ב'צום גדליה' תשס"ד. בשעה שש בבוקר העיר אותי צלצול טלפון. האיש שמעבר לקו שאל אותי אם אני זה שכותב את המאמרים על הגרש"ז, משעניתיו 'הן', סיפר שהוא בוגר ישיבת 'קול תורה' ומעוניין להיפגש איתי

ומאחר וכבר היה לי קשר בריא ושוטף עם הגאון רבי ברוך זצ"ל, החלטתי להמשיך עם עוד מאמר ולאחריו עוד אחד, עד שפרסמתי סדרה של ארבעים מאמרים ממשנתו של מרן זצ"ל".

• באיזה שלב הפכו המאמרים שהתפרסמו בעיתון, לספרים מודפסים ומושקעים עם כל ה'מראי מקומות' והתוספות על כל המשתמע מכך?

"היה זה ב'צום גדליה' תשס"ד. בשעה שש בבוקר העיר אותי צלצול טלפון. האיש שמעבר לקו שאל אותי אם אני זה שכותב את המאמרים על הגרש"ז, משעניתיו 'הן', סיפר שהוא בוגר ישיבת 'קול תורה' ומעוניין להיפגש איתי".

"בפגישה התברר לי כי הוא יהודי חשוב בשם ר' משה מוריס, איל הון ומחשובי הקהילה החרדית בלונדון.

"בוא נדבר תכל'ס', אמר הרב מוריס. 'בחודש ניסן הקרוב אחגוג בעז"ה בר מצווה לבני, ואני רוצה שהמאמרים שלך יהפכו לספר שיחולק בבר המצווה כמזכרת.

"עוד חודש תדווח היכן אתה עומד', הוא אמר והמשיך לעיסוקיו, כשהוא משאיר אותי מבולבל ובעיקר נרגש, מהעובדה שהמאמרים הללו עתידים להפוך בקרוב לספר של ממש.

"ניגשתי למלאכה שבסיומה יצא לאור הספר 'שלמי מועד'. מאז ועד היום הופיעו ויצאו לאור בסדרה זו הספרים 'שלמי מועד', 'שלמי שבת', וכעת גם 'שלמי ברכה'. ספרים אלו כבר נדפסו בעשרות מהדורות ובאלפי עותקים, וכמובן שכל הפרויקט העצום הזה נזקק לזכותו של הרב משה מוריס שליט"א".

• השאלה שהיא אולי הכי מעניינת בכל השיחה הזאת, היא השאלה שכל אחד בוודאי שואל את עצמו... הרי ב-כ' אדר א' השנה, ימלאו 27 שנים להסתלקותו מעמנו של מרן הגרש"ז זצ"ל. איך אתה מצליח למצוא חומר חדש מתורתו שלא נדפס עד כה? זה הרי פלא גדול, הגרש"ז היה מוקף ברבנים ומורי הוראה שחרדו למוצא פיו ולכאורה הכל כבר הודפס זה מכבר

"זאת בהחלט שאלה מעניינת, והתשובה שלה מעניינת לא פחות:

בכה, עד ששלף רבי ברוך'ל את 'הקלף המנצח' וטען לעומת הבעל התניא: 'איתי אתה מתווכח? הלא אני נכדו, בן בתו, של מרן הבעל שם טוב הקדוש!!!'

"נענה הבעל התניא והשיב על אתר: 'אכן צדקו דבריך, ואתה נכדו של הבעל שם טוב בגשמיות, אבל אני נכדו ברוחניות, משום שאני תלמיד תלמידו המגיד הקדוש ממעזריטש, וכל המלמד בן חברו תורה כאילו ילדו, וממילא המגיד ממעזריטש הוא בנו ברוחניות של הבעל שם טוב הקדוש, ואני בנו ברוחניות של המגיד ממעזריטש, כך שאני נכדו של הבעל שם טוב ברוחניות!...'.

"והרי יודעים אנו שהרוחניות חזקה יותר מהגשמיות', הוסיף הבעל התניא להרצות את טענתו, 'וממילא אני 'יותר נכד' של הבעל שם טוב, ממך נכדו הרבי רבי ברוך'ל'...

"על משקל זה השבתי למרן הגר"ע זצ"ל על שאלתו: 'אמת נכון הדבר! לא זכיתי להימנות על תלמידיו בגשמיות של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל. יש תלמידים שנכחו פיזית בשיעורים שלו, ושאלו מפיו דבר הלכה. אבל אני תלמידו ברוחניות, כי אני מרבה לעסוק בתורתו'.

"מרן הגר"ע זצ"ל מאוד נהנה מהתשובה, והחל לטפוח על לחיי בחיבה, כדרכו בקודש. ואני הוספתי ואמרתי לו, שעל פי אותו חשבון הנני גם תלמידו שלו, של הגר"ע עצמו, כי אני מרבה להגות בספריו 'יביע אומר', 'יחזה דעת' ו'חזון עובדיה'. רבינו הגר"ע חיך והנהן בראשו בהסכמה. ובהזדמנות זו אציין את הזכות הגדולה שנפלה בחלקי, שמרן הגר"ע זצ"ל מצטט את ספרי בחיבורו הגדול 'חזון עובדיה'..."

• האם זכית לראותו בחיי חיותו ולשחר את פניו???

"אכן, ראיתו כמה וכמה פעמים, והאמת שתמיד חשקתי להציג את שאלותיי בהלכה ואגדה בפני מרן הגרש"ז זצ"ל. אבי מורי יבלחט"א, הגה"ח רבי חיים פריינד שליט"א, היה עולה רבות לביתו ושואלו. כשזכיתי לראותו באירועים, התקרבותי אליו ושאלותיי בפי, אבל כשהייתי מתקרב אליו, נסוגתי לאחור מרוב בושה ויראת הכבוד. מעולם לא העזתי לפצות פי ולשואל אותו שאלות. זכרני הצער הגדול שאחזו בי, יחד עם כל כלל ישראל, כשנפל למשכב. כאשר ערכו יום תפילה לרפואתו ב'הר צבי', נדחקתי שם בין המתפללים הרבים, ובכיתי רבות לרפואתו".

• מדוע בחרת לעסוק באופן מיוחד דווקא בתורתו של מרן הגרש"ז יותר מכל גדולי הדור האחרון? באותה מידה יכולת לבחור להיות 'תלמיד ברוחניות' של כל אחד מאותם ארזי הלבנון אדירי התורה, שנסתלקו מעמנו בעשורים האחרונים...

"זה התחיל במאמר אחד שפרסמתי ב'המודיע', שבו ליקטתי שביבי פסיקותיו. היה זה שלוש שנים לאחר פטירתו של מרן הגרש"ז, הייתי אז סופר צעיר, וחיפשתי לכתוב חומר חדיש ומעניין, וכמובן משנתו של גדול הדור שנסתלק לפני שלוש שנים, היא בהחלט 'חומר מעניין'. התחלתי בפסקים בהלכות חנוכה ממשנתו של מרן הגרש"ז. מי שעמד באותם ימים לימיני, היה בנו הגאון רבי ברוך אויערבאך זצ"ל. התגובות היו נלהבות מאוד, הביקוש היה עצום,

"ואם הזכרנו את הגאון רבי דוד בהר"ן ועיסוקו בהלכות ברכות, נציין שכאשר היה רואה דבר מאכל הוא לא היה מבחין בצורתו הגשמית, אלא מיד הטרידוהו מחשבותיו בשאלות ההלכתיות השונות בנוגע לברכותיהם. ובראות הגר"ד בהר"ן (ויש שסיפרו דבר זה על אחיו הגאון רבי זלמן בהר"ן) יהודים שבים עם סלים עמוסים בידיהם, היה מתפלל: מדוע מהלכים הם בשלווה ללא כל דאגה? כיצד ינהגו בענייני ברכות והקדימה בהן? מדוע הם אינם מוטרדים? כיצד הולכים בשלווה ויודעים מה לברך?!

"זכיתי שהספר מעוטר במאות הארות והנהגות, שכתב חתנו של מרן זצ"ל, הגאון הנודע רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל, שמרוב חיבתו העלה וכתב עלי גיליון, בהיות שהוא זה שעורר ועודד להרים ולשאת משא קודש זה של הלכות ברכות, במשנת חותנו הגדול הגרש"ז זצוק"ל. ובהסכמתו על הספר 'שלמי שבת', מעיד על אורחותיו והלכותיו של חותנו, מרן הגרש"ז אויערבאך בהלכות ברכות, בכתבו: 'כל ימיו ושנותיו היה חוקר ודן רבות בביור הלכות ברכות, וזכור לי שכל מוצאי שבת היה מעיר שאלות שנתעוררו בברכות. וכל בית ישראל נשענים על פסיקותיו והוראותיו, ומפיו אנו חיים ומימיו אנו שותים'.

"שמעתי מהגרז"נ גולדברג זצ"ל, שחמיו מרן הגרש"ז זצ"ל, היה הוגה בתורת ברכות בעמקי הלכותיה, לומד ומלמד, מבאר ומחדש, כך היה מעורר גם על מצוות הלבבות שבברכות, שיתן האדם את דעתו ואת הרגשת לבו לברך את ה' הנכבד בכוונה, ולכל יברך אדם ברכות ה' כמצוות אנשים מלומדה. ולפעמים כשהיה נשאל בימי הרחמים והסליחות: במה ראוי להתחזק כדי שיהיה זוכה בדין של מעלה? היה מיייעץ להתחזק בכוונת הלב באמירת הברכות!

"בהזדמנות אחת הטעים הגרש"ז את דבריו ואמר: 'הרי בעניינים שבין אדם לחברו, אנחנו לא רואים שאדם מנסה להיזכר אם הוא כבר אמר 'תודה רבה' לחבר שעזר לו בעניין כלשהו, וכל אחד זוכר היטב מתי הודה לחברו, ומתי מוטל עליו עדיין להודות על טובה שגמל לו מאן דהו.

"לעומת זאת, בברכת הנהנין, אנחנו לא פעם רואים שאדם עומד ומנסה לחכך בזכרונו האם כבר בירך ברכת המזון, האם כבר אמר ברכת 'שהכל' וכדו', וזה פלא גדול, למה כשהוא אומר לחברו 'תודה' הוא זוכר זאת היטב, אך כשאומר תודה למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, נשמט הדבר מזיכרונו כעבור רגע או שניים?...

"ברור שהדבר נובע מכך, שאדם לא חושב את המילים שמוציא מפיו כשהוא מברך את הקב"ה, ומכאן אנחנו רואים ומבינים עד כמה נחוץ הדבר להתחזק בכוונת הלב, בשעה שמברכים ברכת הנהנין!

"הגאון החסיד רבי חיים ברים זצ"ל, היה רגיל לעורר אברכים שיראו ויתבוננו כיצד רבנו הגרש"ז זצוק"ל מברך ברכת 'שהכל' על כוס מים, באומרו שניתן לראות מזה כיצד מדברים עם המלך, ולוואי שהעיסוק בהלכות אלו ישפיע עלינו, שנוכל לאחוז באפס קצה הנהגה נוראה ונשגבה זו, לכוון כוונה אמיתית בכל ברכה שמוציאים מהפה, ולזכור לפני מי אנחנו מברכים, בשעה שאנו אומרים את הברכות הללו".

מרן הגרש"ז היה מאוד מדקדק במילים שכתב בתשובותיו. הוא לא היה כותב את דבריו כלאחר יד, אלא היה מדקדק בכל מילה, ולכן היה כותב קודם כל טיוטה, ולאחר מכן היה מעתיק את תשובתו לדף אחר בצורה מסודרת ובגרסה הסופית...

"את הטיטוט הללו הוא היה צובר אצלו, ומדי פעם היה מבקש מנכדו-משמשו-חביבו הגר"ר אהרן גולדברג שייקח אותם לגניזה. הנכד שפיקח היה, גנו את הטיטוט הללו בבית אוצרותיו, וכך הוא צבר עם השנים כמוות אינסופית של תשובות שכתב רבינו זצ"ל בכתב ידו.

"ה'גניזה' הזאת היתה המקור לחלקים ב' ו-ג' של שו"ת 'מנחת שלמה', והם גם מקור לעשרות רבות של תשובות המופיעות בספרי ה'שלמי'. כמוכן שלבד מכך אני גם בוחן ומחפש כל ציטוט של רבינו הגרש"ז שציטטו תלמידיו, ואדרבה, העובדה שהם העלו על הכתב, כל אחד במקום אחר ובהקשר אחר, הניחה לי בקעה להתגדר בה, ללקט ליקוט אחר ליקוט ולסדר את הדברים בסדר נכון, שיאפשר לכל לומד לעיין בספר ולמצוא את אשר איוותה נפשו".

• מן המפורסמות היא העובדה שמרן הגרש"ז היה עוסק באופן מיוחד בהלכות 'ברכת הנהנין', והלכות אלו היו חביבות עליו מאוד. בוודאי הגעת בעבודת המחקר שלך ללא מעט חומר מעניין בנושא זה...

"מרן פוסק הדור הגרש"ז, היה ידוע כאיש שהקיף את כל התורה כולה, וקצת קשה לומר עליו שהיה עוסק במיוחד בנושא זה או אחר, כי הוא עסק בכל מקצועות התורה יזמם ולילה.

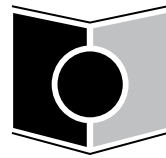
"ששבת קודש היה יום חמדתו - הרי הוא הדרך להגאון רבי יהושע נובירט זצ"ל את כתיבת ספרו 'שמירת שבת כהלכתה' ועטרהו בהערות ופסקים רבים.

"כן היה ידוע כאיש טכנולוגיה, שחקר רבות בעולם זה, כדי לדעת הלכה למעשה על בוריה, כמו המקרר, המזגן ועוד.

"הוא היה 'איש רפואה' ועסק רבות בהלכות רפואה, ופסקים רבים הורה לצוות הרפואי מביה"ח שערי צדק. הוראות רבות מובאות בשמו באנציקלופדיה 'רפואה בהלכה' של פרופ' הרב שטיינברגר.

"אך המיוחד בהלכות ברכות, כפי ציינתי בהקדמת הספר 'שלמי ברכה', שמלבד שהיה רבינו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הוגה תמיד בהלכות ברכות, הרי שלפעמים היה קובע שבוע או מספר ימים ללימוד קבוע במסכת ברכות ובהלכות ברכות. ובהזדמנות אחת התבטא ואמר: 'בעת זו שעסקתי בהלכות ברכות, חישבתי ומצאתי קרוב למאה ספקות בהלכות ברכות הנהנין'...

"פעם נכנס אל מרן הגרש"ז אויערבאך תלמיד חכם, שחיבר ספר שלם על דיני ברכות הנהנין, אמר לו מרן זצ"ל: 'לו הייתי מעלה על הכתב בשעתו, את ראשי הפרקים של כל הספקות והחקירות הרבות שעורר רבי דוד בהר"ן זצ"ל בהלכות ברכות, ניתן היה לערוך מהם ספר שלם...', שכן כמעט בכל יום לאחר התפילה נוהג היה רבי דוד להרצות בפני הגרש"ז שאלות וספקות חדשים, שהתעוררו לו בדיני ברכות הנהנין. אלה היו ספקות גאוניות, המחושבות לפי סברות הראשונים ושיטות הפוסקים...

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הנה ימים באים

הנה מגיעים הימים הגדולים והנשגבים, הימים שבהם עשרות אלפי יהודים מכל העולם מקבלים עליהם את התורה מאהבה, ומצטרפים ללימוד ומבחנים לרגל תחילת המחזור החדש במסגרת ה'דף היומי בהלכה'.

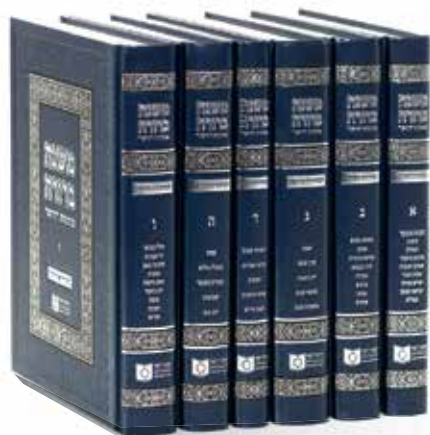
הצטרף גם אתה לזמנים הנשגבים, יחד עם כל הזוכים ללימוד הלכה מדי יום ולזכות במאמר חז"ל: 'מובטח לו שהוא בן עולם הבא'.

לפתיחת שיעורים או מוקדי
מבחן בקהילות חסידיות
053-4185541

לסיוע והדרכה
בפתיחת שיעור חדש
052-7110206

להצטרפות ללימוד ומבחנים
02-5609000

המבצע הגדול

19
חלקים

38
חלקים

<p>תרום
למשך 10 חודשים
סך כל ה</p> | <p>3</p> | <p>תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח</p> <p>וקבל מיידית
סט 'לקראת שבת'
'ספר המפתח' על
המשנ"ב</p> | <p>2</p> | <p>תרום 19 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 190 ש"ח</p> <p>וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט גדול
'ספר המפתח' על
המשנ"ב</p> | <p>1</p> | <p>תרום 17 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 170 ש"ח</p> <p>וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט ניס
'ספר המפתח' על
המשנ"ב</p> |
|---|-----------------|--|-----------------|---|-----------------|--|

להשתתפות במבצע הגדול

לכבוד סיום מחזור
ה'דף היומי בהלכה'
מבצע המתנות הגדול של 'דרשו'
ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה בלבד
תורמים לפעילות הקירוב של ארגון
'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

6 תרום 30 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 480 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה!
'חמשה חומשי תורה'
'ספר המפתח' על המשנ"ב

5 תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה 432 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה
'ספר המפתח' על המשנ"ב

4 תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
התרומה 288 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
המפתח' על
משנ"ב

מקד 'דרשו' 02-5609000

כל מה שאתם חייבים לדעת, עם תחילת המחזור החדש של 'הדף היומי בהלכה'

השו"ת המלא שכדאי לקרוא מתחילתו ועד סופו:

הארץ. בימים אלו הולכים ומוקמים עוד ועוד שיעורים בכל רחבי הארץ והעולם. למידע על שיעור המתקיים באזור מגוריך, ניתן לפנות גם למוקד 'דרשו': 02-560-9000.

האם אוכל לפתוח שיעור חדש באזור מגורי?

בוודאי. 'דרשו' ישמחו לעזור ולסייע בעניין! הפעילים שלנו עומדים מוכנים ומזומנים לסייע לך. מי שמעוניין למסור שיעור, או מי שמחפש מגיד שיעור שמעוניין למסור באזור מגוריו וכדו' - יש לפנות לטלפון שמספרו 052-7110206.

האם מגידי השיעורים מקבלים מלגה חודשית?

לא. אך כתמריץ לפתיחת והצלחת השיעור, מגידי השיעורים מקבלים כעת 'מלגת פתיחה', כלומר, שמגיד השיעור יוכל להשקיע בתחילה עם מזונות ושתייה או בכל דרך כרצונו, להמריץ אותו ואת הלומדים. כמו כן משתדלים מדי פעם לתת למגידי השיעורים איזו הערכה וכדומה. אך בפירוש זה לא תשלום עבור העבודה, והמאמץ של זיכוי הרבים בתורה...

אני נוסע הרבה בדרכים, האם ישנם שיעורים מתאימים ללימוד או לחזרת הלימוד?

בהחלט! ישנם מבחר שיעורים כמו שיעור שנמסר בכ-5 דקות ליום בכמה שפות (עברית, אידיש, צרפתית) ב'קו דרשו' *4992 או 077-2222-666.

הרה"ח אהרן כהן

לפני הכל, נקדים בשאלה הנשאלת ביותר בימים האחרונים בציבור החרדי: מתי מתחיל המחזור החדש של הדף היומי בהלכה? ביום ראשון פרשת ויקהל - י"ט אדר א' תשפ"ב, מתחילים המוני בית ישראל את המחזור החדש.

מהו סדר הלימוד בתוכנית?

מדי יום לומדים משתתפי התוכנית דף אחד מתוך 'המשנה ברורה' במהדורת 'דרשו', המורכב מעמוד אחד של ה'מחבר' עם 'המשנה ברורה', ולצדו עמוד אחד של 'ביאורים' ומוספים' מבית 'דרשו'. הלימוד הינו בקצב של דף אחד ליום, חמישה ימים בשבוע, ובימים שישי ושבת קודש, מתבצעת חזרה על חמשת הדפים.

כמה זמן נמשך המחזור?

כשבע שנות לימוד.

מתי לומדים את הדף היומי בהלכה?

בכל מקום ובכל זמן! כל אחד בזמן המתאים לו, עם חברותא, בשיעור, לבד או בהאזנה לשיעור מוקלט ב'קו השיעורים' של 'דרשו', תוך כדי נסיעה לעבודה.

כיצד אוכל לדעת היכן יש שיעור באזור מגורי?

הנרשמים ב'דרשו' מקבלים ערכת מידע לבתיהם, הכוללת בין היתר גם רשימה עם כ-1,000 שיעורים ברחבי

מה מיוחד במבחנים של 'דרשו', ולמה כדאי להשתתף בהם?

זהו בעצם אחד מהדברים המיוחדים במיוחד את מסגרת ה'דף היומי בהלכה'. המבחן החודשי מוסיף רבות לרמת הלימוד וההבנה, לצד דרבון השקעה לשינון וחזרת הלימוד, דבר המסייע במיוחד לזיכרון הלימוד וידיעת ההלכה לאורך זמן.

איזה לימוד כלול המבחן?

לתועלת הלומדים, ישנם שני מסלולים: מסלול א' ללימוד שו"ע ומשנ"ב (ללא 'ביאור הלכה' ו'שער הציון'), וספרי המוסר של מרנא ה'חפץ חיים'. מסלול ב' מורחב - ללימוד שו"ע ומשנ"ב, עם ביאור הלכה, שער הציון, וספרי המוסר של מרנא ה'חפץ חיים'.

מה הכוונה 'ספרי המוסר של מרנא ה'חפץ חיים'?"

לצד סדר הלימוד במשנה ברורה, מוסיפים הלומדים כמפורט בלוח הלימוד באופן מתוכנן, בלימוד וידיעת ספרי המוסר של מרנא הכהן הגדול. יצוין שהלומדים מציינים בהערכה ובהודאה את שילוב ספריו במסגרת הלימוד, הממלאים את הלומד בעולם רוחני ופנימי, ומביאים נקודת מבט ערכית ואמיתית לכל מהלך החיים.

היכן אני יכול להשיג ה'משנה ברורה' מהדורת דרשו/או

ספרי ה'חפץ חיים' הנלמדים?

ניתן להשיג ספרי 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו' בכריכה קשה, וכן בחלוקה לחוברות בכריכה רכה בפורמט גדול / כיס, במשרדי 'דרשו' ובחנויות 'אור החיים'. כמו"כ, בחלק ממוקדי המבחן של 'דרשו' ניתן להשיג במחיר מסובסד את ספריו של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א, הנלמדים במסגרת חלק המוסר של ה'דף היומי בהלכה', אשר אינם מצויים בחנויות הספרים.

מתי ואיפה מתקיים המבחן?

המבחנים מתקיימים מדי חודש בימי שישי, במוקדים הרבים בהם מתקיימים מבחני 'דף היומי', 'דף היומי בהלכה', 'קנין חכמה' ו'קנין שביעית'. בנוסף, במסגרת מסלול 'דרשו בכולל', קיימים מאות מוקדי מבחן נוספים בכוללים ובישיבות ברחבי הארץ, בהם ניתן לבצע את מבחני 'דף היומי בהלכה' ו'קנין חכמה', וכן מבחני 'קנין שביעית'. מבחנים אלו מתקיימים בדרך כלל (למעט בימי 'בין הזמנים') בימי חמישי, יום לפני המבחנים במוקדי הבחינה הרגילים.

האם אפשר להחליף בין המוקדים, ולהיבחן בכל פעם במוקד אחר?

כל נבחן יכול להבחן בכל אחד מהמוקדים, וגם לעבור

מאחד למשנהו ללא הרשמה מראש או קבלת אישור כלשהו. עם זאת, אין אפשרות להבחן באותו חודש גם ב'דרשו בכולל' וגם באחד המוקדים של יום שישי. כמו"כ אין אפשרות להיבחן על תוכנית 'קנין חכמה' בזמן ובמקום נפרד, ממקום המבחן של 'הדף היומי בהלכה'.

אנו רוצים לפתוח מוקד מבחן בכולל. מה עלינו לעשות?

אם יש לכם קבוצה של נבחנים בכולל או בבית מדרש מסוים, שרוצים שיהיה להם מוקד מבחן בבית המדרש שלהם, יש לפנות לטלפונים שמספרם: 053-41-053-3127308, 058-3286729, 050-4134603 או 855-41 לקהילות חסידיות.

אנו מעוניינים לפתוח מוקד בישיבה...

נהדר! פנו למשרדי 'דרשו' ב-02-560-9000, ותקבלו את מלוא העזרה וההדרכה המלאה, כולל שיתוף פעולה מתמשך בין 'דרשו' וצוות הישיבה, ציוני התלמידים, מלגות עידוד ועוד.

נדרשת הרשמה מוקדמת להשתתפות במבחן?

לא. כל מה שצריך זה להגיע למוקד המבחן ולמלא את הפרטים שלכם. מלאו את הטופס והגישו אותו לאחראית בתום המבחן. את הקוד שלכם תקבלו לאחר כשבוע ימים. אך עדיף ומומלץ להירשם כבר כעת, מראש.

איך אני יכול להירשם כעת לקבלת קוד אישי?

אפשר לשלוח אימייל לכתובת t025609000@gmail.com ותקבלו תשובה אוטומטית עם טופס רישום. כמו כן ניתן להירשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ - לחפש: 'דרשו' טופס רישום. ניתן להירשם גם במוקד דרשו 02-560-9000, וכן בפקס 02-654-0269.

מה סגנון המבחן?

המבחן נערך בסגנון 'מבחן אמריקאי', כשלכל שאלה ארבע תשובות אפשריות, ועל הנבחן לסמן את התשובה הנראית לו כנכונה. שימו לב! אפשר לסמן רק תשובה אחת שהיא נכונה {לעולם אין לסמן 2 תשובות!} סימון של שתי תשובות יגרום לפסילת התשובה.

כמה זמן מתקיים המבחן?

הזמנים משתנים בכל מקום מבחן, אך באופן כללי נעים סביב שעתיים. עיינו בפרסומים ובדקו כמה זמן יש לכם במקום המבחן שלכם.

כמה שאלות יש במבחן?

המבחן כולל 30 שאלות. 25 שאלות על דברי השו"ע

הניתנת להם על מבחן ה'דף היומי בהלכה', וזאת בתנאי שקיבלו ציון של 50 אחוזים או יותר במבחן על 'קנין חכמה'.

המלגות מיועדות גם לבחורים וילדים?

כפי הפירוט דלהלן; בחורים מגיל 16 ועד החתונה (או לחלופין עד גיל 25); זכאים לחצי מלגה בצבירה עד החתונה או עד גיל 25, המוקדם מביניהם. כשבאפשרותם לבקש מלגה מיידית באמצעות הטענה ל'כרטיספר' לרכישת ספרים ברשת 'אור החיים'. בחורים מגיל 13 וחצי ועד גיל 16; זכאים לקבל רבע מלגה בזיכוי כספי לרכישה ב'אור החיים', באמצעות כרטיס מגנטי הנטען מדי חודש לפי גובה הציון. ילדים ובחורים מתחת לגיל 13 וחצי; יכולים להשתתף במבחן, אך אינם זכאים לקבל מלגה, ואינם יכולים לצבור נקודות.

אחרי המבחן החודשי מתקיים גם מבחן מסכם?

לתועלת הלומדים נערך אחת לחצי שנה 'מבחן מסכם' למעוניינים בכך, דבר המדרבן להוסיף בשינון חומר הלימוד שנלמד במשך כל החצי השנה האחרונה - שו"ע ו'משנה ברורה' בלבד ללא כל תוספת אחרת.

הציון במבחן המסכם, מזכה את הנבחן בהשתתפות בהגרלה על פרסים כספיים גדולים, על פי גובה הציון. זכאים להיכנס להגרלה: מי שקיבלו ציון מ-70% ומעלה, באחד מתוך ששת המבחנים האחרונים שקדמו למבחן המסכם. כן, המשתתפים בתוכניות אחרות של 'דרשו' יכולים להשתתף בהגרלה על המבחן המסכם, למרות שאינם זכאים למלגה על מבחני ה'דף היומי בהלכה'.

לרגל ההתחלה; נציין טיפים קטנים ומכריעים להצלחתכם:

1. קודם כל - מתחילים! הרכבת יוצאת לדרך...
2. יהודי אף פעם אינו לבד! תאמו חברותא או הצטרפו לשיעור, דבר המסייע לעקביות הלימוד ולהצלחה.
3. קבעו זמן מוגדר ללימוד, לצד תוספת שינון וחזרות, כדי שתצליחו בסייעתא דשמיא במבחן החודשי.
4. מומלץ להירשם כבר עכשיו לקבלת קוד אישי להשתתפותכם במבחן.

וה'משנה ברורה', וחמש שאלות על ספרי המוסר של מרנא ה'חפץ חיים'. בנוסף ישנה שאלת רשות אחת.

איך נקבע הציון?

במקביל להכנת השאלות למבחן, מכינים כותבי השאלות גם לוח ציונים, וקובעים כמה אחוז שווה כל תשובה. יש שאלות עם פרטים רבים ויש שאלות פשוטות יותר, וכמובן ששאלה מורכבת שווה יותר אחוזים בציון מתשובה פשוטה שיש בה רק פרט אחד.

איך ומתי אני יכול לדעת את הציון?

תוכלו לקבל מידע על הציון שלכם, במוקד הציונים במספר 02-560-9000 שלוחה 1 בהקשת מספר זהות. הציונים מתפרסמים במוקד כשבוע וחצי לאחר עריכת המבחן. כמו"כ כל נבחן יכול לראות את הציונים שלו על 24 המבחנים האחרונים, באמצעות מכשיר 'קהילות', או 'נדריים פלוס' בכניסה לבתי הכנסת.

נדמה לי שקרתה טעות בחישוב הציון שלי?

לצלל למשרד ואי"ה ישמחו לסייע לך ולבדוק, למען העמדת הדברים על הצד היותר טוב לשביעות רצונך המלאה. בכל מקרה; ערעור על ציון ושינוי נקודות צבירה, ניתן לעשות עד שלושה מבחנים קודמים בלבד.

אני מעוניין לדעת מיד לאחר המבחן, על מה עניתי נכונה/

גובה הציון?

עם סיום המבחן גשו לאחראי למסירת המבחן, ובקשו ממנו דף תשובות שנכתבו ע"י רבנים ת"ח. בעיונכם בדף התשובות תוכלו לקבל כיוון האם עניתם נכונה על השאלות שלכם, כך תוכלו גם להעריך במשוער מה יהיה ציונכם.

יש מלגה למשתתפי המבחנים?

כן. הסכום המדויק (115-185) תלוי בפרמטרים משתנים: הציון ומסלול המבחן. יצוין שאלו שמשתתפים במקביל גם בתוכנית 'קנין חכמה' (ספרי ה'חפץ חיים'), זכאים בנוסף למלגה על 'קנין חכמה', גם לתנאים משופרים במלגה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרב וואזנר ניעור מעיסוקיו, הרים את ראשו לעבר הקבצן, וקידם את פניו בחיוך רחב ובמאור פנים בברכת 'שלום עליכם'. הוציא מכיסו סכום מסוים והעניק לו מתוך כבוד מופגן, והבעת המלה ליהודי מר נפש וקשה יום, שאולץ בדהקותו לכתת רגליים, לקבץ כספים ולהתבזות לצורך מחייתו. כשראה זאת הגוי, נאלץ גם הוא מדרכי הנימוס להוציא פרוטה ולהעניק לאיש...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בכל העולם אל תוך משכן קטן וצר, כדי לשכון בתוכנו. היש פעולת חיבה גדולה מזו?! היש הענקת אהבה יתרה מזו?! הבחירה הזאת, כביכול, של הבורא אשר 'מלוא כל הארץ כבודו', 'לעזוב' את כל הבריאה כולה, המספרת את שבחו, גדלותו ומלכותו, ו'להצטנף' בפניה אחת קטנה העשויה מיריעות עיזים, אך ורק משום שאותה הכינו לו כלל ישראל, בדם לבם ותמצית אהבתם, הרי זו אות אהבה והחזרת חיבה שאין למעלה הימנה. 'הדא הוא דכתיב 'אהבתי אתכם אמר ה'". נפלא!

'עשה לי קיטון שאדור אצלכם...'

הגאון הצדיק רבי יוסף סלאנט זצ"ל, בעל ה'באר יוסף', מאיר כדרכו באור יקרנות: הנה חז"ל אומרים במדרש (שמות רבה תרומה לג, א) כך: "...ויקחו לי תרומה', הדא הוא דכתיב 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת י אל תעזבו', אל תעזבו את המקח שנתתי לכם'. 'משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה. ביקש לילך לו לארצו וליטול אשתו עמו, אמר לו: 'בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול, לפי שהיא אשתך. אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם...'

"ועשית יריעת עיזים" (שמות כ"ז, ז) "אהבתי אתכם אמר ה'" (מלאכי א', ב')

ב'מדרש תנחומא', על הפסוק 'ועשית יריעת עיזים', מובא לשון מופלא: "הדא הוא דכתיב (מלאכי א', ב) 'אהבתי אתכם אמר השם!'" את הסבר הדברים ועומק כוונת דברי חז"ל אלו, היטיב להסביר המשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בספרו 'לב אליהו'. שהרי לכאורה במבט שטחי נדמה, כי אין כל קשר בין הפסוקים? אך במתק לשונו שפך בעל ה'לב אליהו' אור בביאור העניין: כשהאדם מתבונן בכל נקודה ובכל פרט בבריאה, יכול הוא בנקל להבחין בהשגחה הפרטית ובגדלות הבורא שנבטת מכל פינה ומכל זווית בבריאה. דוגמא חיה לכך הביא רבי אליהו ממעשה שהיה: בזמנו חי יהודי פרופסור ל'בוטניקה', מלומד גדול בכל ענייני הצומח - האילנות, העשבים והפרחים למיניהם. אשר מתוקף עיסוקו התעמק וחקר רבות אודות השתילים השונים, אופן גידולם, תוצרתם, הישרדותם ועוד.

לאחר תקופה מרובה של התמחות בנושא, התבונן בחכמה הגדולה הטמונה בבריאה, על אלפי ורבבות הצמחים השונים הקיימים בה, והגיע בדעתו לידי הכרה, שלא תתכן מציאות כזאת שאין מנהיג לבריאה, המשגיח עליה ומפעילה בכל רגע ועת. מכאן הגיע למסקנה נוספת, שגם לא יתכן שהבורא לא יודיע לברואיו על מציאותו. מאז נהפך למאמין גדול בעקרי האמונה, ואוהב נלהב לתורה ולומדיה. בסופו של דבר, מרוב התפעלותו האישית מהכרת האמונה שהשיג, החליט הלה שהיה עשיר גדול ובעל נכסים, לצוות את כל רכושו לטובת היכלי תורה וישיבות. פעולה זו גרמה בזמנו הדים רבים בקרב חבריו וידידיו, שלא הבינו מה מתחולל עם האיש ששינה את דעותיו בצורה כה קיצונית, מן הקצה אל הקצה ממש. לאחר מותו התנהל משפט ארוך בין 'ועד הישיבות' לממשלה הפולנית, שלטשה עין על נכסיו המרובים...

בכך, הסביר ה'לב אליהו' היטב את דברי המדרש "ועשית יריעת עיזים" - הדא הוא דכתיב 'אהבתי אתכם אמר ה'". הרי כל הבריאה כולה זועקת את השבח 'מה רבו מעשיך ה'". בכל פינה שאתה פונה - יכול אתה להבחין בגדלותו של הבורא, ובהכרה של 'אין עוד מלבדו'. למרות כן, צמצם הקדוש ברוך הוא את שכינתו המצויה והניכרת

רבי אריה שמע את הדברים והגיב בפליאה: "זה ודאי נכון, אולם במקרה של הרב אלישיב לפסוק זה אנו זקוקים? הרי חז"ל אומרים במדרש 'משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה'". כך צטט רבי אריה את כל המדרש שהזכרנו כעת, תוך שהוא מטעים את סוף דברי המדרש: "אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם..."

"זוהי התורה הקדושה", הטעים רבי אריה, "בכל מקום שהאדם נמצא, אם הוא לומד תורה, הקדוש ברוך הוא עמו. והרי מרן הרב אלישיב זכה לשבת בבית ה', לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כל ימי חייו, וכשאדם יושב בבית ה' הרי הוא שרוי כל העת בבחינה של 'לחזות בנועם ה'". וכי הדבר טעון הצדקה או הסבר מאין מקור שמחתו? הוא הרי נמצא עם הקדוש ברוך הוא כל הזמן! אדרבה, אילו לא היה שרוי הרב אלישיב בשמחה, היה עלינו להתפלא!..."

יסוד זה שהואר והבהיק שבעתים על ידי רבי אריה, פתח צוהר אל תוכן מהותו ומקור שמחת חייו של רבי אריה עצמו. אל אותה שמחת החיים המוכרת, פורצת הגבולות, שהיה נתון בה בכל עת. רבי אריה העיד פעם כמשיח לפי תומו: "מאז ימי שחרותי הייתי תמיד עומד ודבק ב'שוית' ה' לנגדי תמיד!..." לאור זאת, כשהאדם שרוי בכזו דבקות בתורה ודבקות בקדוש ברוך הוא, ברור מדוע היה תמיד שרוי בשמחה אמיתית, שמחה שאין לה סוף.

לפי שכלו כן יהי הלולו'

בשנים שלמדתי בישיבת רוז'ין בבני-ברק, שימש בה כראש הישיבה אחד מפארי גדולי ירושלים וצדיקיה, הגאון הצדיק רבי חיים בריס זצ"ל, והיתה לי הזכיה לשמע ממנו אז שיעורים ושיחות מוסר. דבריו היו נאמרים בטעם זקנים ובחן מיוחד שערבו לאזני השומעים. זכורני ביאור נפלא ששמעתי ממנו, לבאר כוונת הדברים הנאמרים ב'יוצרות' לפרשת שקלים:

"ועד מקום שאנוש יכול למנות, נמסר לו למדוד וגם למנות, לפי כחו ולפי מעוט חילו, הקצב לו מעוט הון שקלו, ולפי שכלו כן יהי הלולו'".

רבי חיים הסביר פירושם של דברים כך:

הנה לעצם בניין המשכן היה כל אחד מוסר כפי מה שליבו חפץ, כפי שנאמר: "כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחושת" (שמות לה, ה). אבל עבור יסוד המשכן - האדנים, היה צריך כל אחד מישראל להשתתף במידה שווה, סכום של מחצית השקל בלבד. סכום פעוט, שווה לכל נפש, העשיר לא הרבה והדל לא המעיט מסכום זה.

אך למרות כן, חשיבות התרומה היתה חלוקה ושונה לגמרי בין בני האדם השונים, ונמדדה לפי ערך מחשבתו והערכתו של כל איש ואיש בפני עצמו כלפי התרומה. זהו שנאמר: 'לפי שכלו כן יהי הלולו'.

הוא ניסה לתאר באוזנינו כיצד נראו פני הדברים:

משה רבינו דיבר אל כל ישראל, והשמיע להם את דבר השם על עניין מחצית השקל. הוא ביקש מכולם לשאת בעול שווה בשווה, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט. והנה, לפנינו שני אנשים שעמדו

"כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: נתתי לכם את התורה; לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים - בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'".

שואל ה'באר יוסף' שאלה עצומה: ראשית מה פשר דרשת חז"ל הזאת? מה השייכות בין הפסוק 'ויקחו לי תרומה' לפסוק 'תורת' אל תעזבו? גם יש להבין מה הוסיפו חז"ל במשל עם בת המלך?

אלא, כפי המבואר במדרש, עיקר בניית המשכן הוא כדי שתהיה לקדוש ברוך הוא אחיזה עם התורה הקדושה שנתן לנו. התורה דומה במשל לבת המלך, אשר לעזוב אותה אינו יכול, ולקחת אותה מעמנו גם כן אינו יכול, משום שכביכול נישאנו עם התורה. לכן מבקש ה' יתברך מאתנו שנעשה לו קיטון אחד, כדי שבכל מקום שנלך, יוכל הוא להיות בקרבת התורה.

וכאן מוסיף ה'באר יוסף' הארה נפלאה על דברי המדרש:

הדבר פשוט הוא, כי כאשר חפץ המלך לדור יחד עם בתו וחתנו בבית אחד, אין זאת אלא כאשר חתנו מכבד אותה כראוי, שהרי השמחה וההנאה למלך, היא לראות את בתו האהובה, בכבודה ובהידורה. אך אם החתן אינו מכבדה כראוי ועוזב אותה לנפשה, אזי צער גדול הוא למלך לדור עמם בכפיפה אחת, לראות כל העת בבוששתה ועזבונה. אין הוא מסוגל לחזות בעיניו כיצד בתו ננטשת, ועל כן מסלק הוא את עצמו מלהיות בקרבתה.

כדמיון הזה, יש להמשיך את הקשר של הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. אם חס וחלילה עוזבים בני ישראל את התורה, אינם לומדים אותה או שאין מקיימים את מצוותיה כראוי, הרי זה כאלו נטשו את בת ברייתם, שאז כבר אין חפץ בעליונים לבוא לשכון בתוכם. משום שכל הענין שהשכינה באה לשכון בתוכנו, כאמור, נובע מתוך רצונו יתברך לדור קרוב עם התורה, אך כשאין התורה בכבודה ובהידורה בישראל, אז גם השכינה מסתלקת לה.

מעתה יובנו היטב דברי המדרש; הן דיוק הלשון ויקחו 'לי' תרומה, שהתורה שמה דגש על 'לי' - בעבורי, משום שעל ידי בניית המשכן הם מביאים את השכינה לדור עמהם, והן אזהרת הפסוק 'תורת' אל תעזבו', שלא יעזבו את התורה, כי בשבילה אני משרה את שכניתי, וכאשר יכבדו ויקיימו את התורה, תהיה היכולת לנותן התורה לדור בינינו.

דברים מופלאים אלו מחייבים כל אחד ואחד מאיתנו להיזהר ולהישמר עד מאד שלא לסלק את השכינה מקרבנו. נטישת התורה, דרכה ומצוותיה, הרי זה כמי שמסלק במעשיו את השכינה מישראל.

לאחר פטירת דודי, עמוד ההוראה, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שחתי בהתפעלות להגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, כי שמעתי מאחד מהגדולים שהמליץ על הרב אלישיב את הכתוב: "שמחה לאיש במענה פיו" (משלי טו, כג), והסביר שמקור השמחה שהיתה שרויה על פניו תמיד, הוא מכח ה'מענה לשון' שהיה לו בכל ענין, בכל סוגיה ובכל שאלה.

החליט הלה שהיה עשיר גדול
ובעל נכסים, לצוות את כל רכושו
לטובת היכלי תורה וישיבות.
פעולה זו גרמה בזמנו הדים רבים
בקרב חבריו וידידיו, שלא הבינו
מה מתחולל עם האיש ששינה
את דעותיו בצורה כה קיצונית

מראהו של הקבצן העומד שם מעליהם וממתין לתרומה, הטריד את מנוחתו של הגוי שקנה את החמץ מידי בית הדין, והתבטא בזלזול: "הרב ייתן לו כמה גרושים וילך מכאן..."

הרב וואזנר נייער מעיסוקיו, הרים את ראשו לעבר הקבצן, וקידם את פניו בחיוך רחב ובמאור פנים בברכת 'שלום עליכם'. הוציא מכיסו סכום מסוים והעניק לו מתוך כבוד מופגן, והבעת חמלה ליהודי מר נפש וקשה יום, שאולץ בדחקותו לכתת רגליים, לקבץ כספים ולהתבזות לצורך מחייתו. כשראה זאת הגוי, נאלץ גם הוא, מדרכי הנימוס, להוציא פרוטה ולהעניק לאיש... כעומד מן הצד התרשמתי לראות את ההבדל המהותי בין נתינה לנתינה. את התהום הפעורה בין נתינה של יהודי לנתינה של גוי... הם הם הדברים שאמרנו: 'לפי שכלו כן יהי הלולו!'

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

זה לצד זה ושמעו את הדברים יחדו, ושניהם בסופו של דבר נתנו מכספם סכום שווה, אולם הבדל חשיבות המצווה ביניהם הוא מהותי ושורשי, כרחוק מזרח ממערב.
במה דברים אמורים?

הראשון, כששמע את הדברים, אמנם החליט להרים את תרומתו, אך כשהגיע הגובה לגבות את התרומה עשה זאת מתוך אילוף, בסתר לבו נתינתו היתה בניגוד לרצונו המוחלט, מתוך חוסר חשק ורצון. כוונתו היתה רק כדי 'לצאת ידי חובה' ותו לא. הוא נותן משום ש'כולם נותנים'... משום ש'אין ברירה אחרת'...

אולם השני לעומתו, שעמד סמוך אליו ושמע יחד איתו את הצינור, מאותו הרגע החל לבו לפעום בחזקה, כלתה נפשו מתי תבוא המצווה לידי לקיימה. קשה היתה עליו ההתאפקות לחכות ולהמתין עד שיבוא הגובה ליטול את התרומה ממנו. הוא יחל לרגע הנכסף, בו המטבע שלו תצטרף לחלק ממשכן השם, וייהפך הוא לשותף קבוע בכל קרבנות הציבור שיקריבו במשך השנה.

כבר משעות הבוקר המוקדמות הכין הלה את עצמו בסילודין. פיו מלמל כל העת תפילות, ולבו היה מלא תקוות, שמחצית השקל שלו תשמש לדברים הכי נעלים בעבודות המקדש...

כל בר דעת מבין מהו החילוק הגדול והעצום בין האחד למשנהו. בשמים יחשיבו את תרומתו של הראשון כפי שוויה האמיתי של התרומה, מחצית השקל ותו לא. אולם השני שהעריך והחשיב את התרומה, שש ושמש לקיימה, הילולה בשמים רבה היא, ואין ערך לחשיבותה. למרות שבפועל היא היתה זהה לסכום שנידב הראשון, אך באיכות אינן דומות התרומות זו לזו.
"רחמנא ליבא בעי!"

לפני עשרות שנים, נוכחתי במעמד מכירת חמץ בבית ההוראה של רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי'. והנה בעת שהרב וואזנר היה שקוע כולו בעסק המכירה, בכתובת השטר ועשיית הקניינים, נכנס לפתע קבצן מסוים וביקש נדבה. הרב לא הבחין כלל בנעשה סביבו, והקבצן נשאר על עומדו, המתין והמתין דקות ארוכות...

אלפים מצטרפים לתוכניות ולמבחני דרשו
לקראת תחילת מחזור חדש בלימוד המשנה ברורה
הצטרפו למהפכה העולמית בלימוד ההלכה

התקשרו 02-5609000

רצייתי ליטול את הכסף מכסף הפקדון, שהפקדתי בגמ"ח. אך הרי ר' חיים הציע לי להשאירם בגמ"ח. והנה היום מתקשר אלי יהודי, הזכיר לי נשכחות על דמי תיווך שהוא חייב לי מלפני שנים וביקש את מספר השבון הבנק שלי, כדי לשלם את החוב הישן-נושן. "אכניס לך לחשבון 20,000 שקל", הוא אמר...

המשפט התמוה של שר התורה, שהוסבר לפי גמרא מפורשת • 20,000 שקל שהגיעו בחזרה • ומה החפץ חיים היה עושה עם הכסף?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"איש אשר יִדְבְּנוּ לְבוֹ" (שמות כ"ה, ב')

המעשה הבא שתקראו כעת אירע לפני כשמונה שנים. הגיע אלי לכולל 'מדרש אליהו' אברך מופלג מעירנו, מגדולי בעלי החסד באלעד, וביקש שאכתוב בעבורו דף-שאלה למור' מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א. האברך סיפר כך: "ישנו זוג שחמש שנים לא נולדו להם ילדים. הראתי להם את דברי החפץ חיים בספרו 'שם עולם' (ח"א ח), הכותב כך: "אודות האנשים המחפשים סגולות, הסגולה היותר טובה שבעולם היא עצת חז"ל, ובעיני ראיתי מעשה נורא שהיה בענין זה. איש אחד שלא היו לו בנים, ובא לפני חכם שיתן לו עצה וסגולה לענין זה, והשיב לו: "איני יודע סגולות, אך עצתי שתעשה גמ"ח קבוע בעיר, אולי יתן ה' שבזכות מדת החסד שתתנהג עם אנשים יתחסד השם יתברך עמך ויתן לך בנים". ושמע לעצתו, ועסק הרבה בענין זה עד שעשה גמ"ח קבוע בעיר, והוא קיבל על עצמו המצוה להתעסק בענין זה להלוות על משכונות, ועשה פנקס עם תקנות לענין זה כנהוג. ובתוך התקנות היה כתוב שפעם אחת לשלש שנים, יתאספו הכל ויעשו סעודה שיהא חיזוק למצוה זו. והיה בכלות השלש שנים נולד לו בן, ולאות שהוא בזכות המצוה, אירע יום שמיני למילתו ביום שהיה כתוב מקדם זמן לאסיפתם. ועסק האיש הנ"ל הרבה במצוה כמה וכמה שנים, ובתוך משך השנים האלו נולדו לו כמה בנים".

האברך הראה לי את המשך דברי ה'שם עולם', המספר כך: "ברבות הימים שכח טובותיו של הקב"ה, ובא לפני החכם ובקש ממנו שהיות שהוא טרוד והגמ"ח גדל, וגם יש אנשים מפקפקים עליו, על כן יראו למנות נאמן אחר שיעסוק בגמ"ח. והחכם מיאן בזה, באומרו שבודאי מישוהו אחר לא ינהיג הגמ"ח בטוב כמותו. אך כאשר הירבה להפציר בחכם שיעשה בקשתו, הוכרח להסכים לדבריו, ובררו נאמן אחר תחתיו לעסוק במצוה. והי ממחרת, בא אצל החכם ויספר לו איך שקרה לו דבר נורא הלילה הזה, שנחנק לו ילד קטן אחד, ויחזור ויאחו במצוה זו. הנך רואה בעליל, שבזכות החסד נולדו לו בנים, וכאשר נסתלקה מדת החסד התחילה מדת הדין להתגבר עליו. ועל כן יראה האדם להחזיק במצוה זו ולא להרפות ממנה".

טען האברך: "אני חושש שאם אקח את הכסף שלי, הגמ"ח ייסגר מייד וישנו חשש, חלילה, ממה שכתב ה'חפץ חיים' זי"ע על הפסקת הגמ"ח. זאת לא הפקדה רגילה בגמ"ח, שכמוה יהיו רבים אחרים. זאת הפקדה כספית, שאם אטול אותה, כל הגמ"ח יתמוטט. לכן אני רוצה לשאול מה לעשות".

שאלתי: "ואם מרן שליט"א יגיד לך שתשאיר את הכסף והקב"ה יעזור לך ממקום אחר, תסכים להשאיר את הכסף בגמ"ח?" השיב האברך: "בודאי! אני סמוך ובטוח שאם כך יאמר הרב, אזי

לכן - מספר לי האברך האלעדי- "הצעתי להם להקים גמ"ח וכך יזכו לילדים. מאחר שלא היה להם כסף להקים גמ"ח, נתתי להם את כספי חסכוניותי, 20,000 שקל, והצעתי להם להקים בו גמ"ח. הם נאותו, קנו כספת קטנה ופתחו גמ"ח להלוואות קטנות. ואכן, תוך פחות משנה נולדה להם בת. כעת אני זקוק בדחיפות לכסף שלי, שהפקדתי בידם להקמת הגמ"ח, אך אני חושש ליטול את כספם ולמוטט בכך את הגמ"ח, המבוסס כמעט כולו על ה-20,000 שקל שלי, ואני רוצה להתיעץ עם מרן הגר"ח שליט"א על הענין".

"ומדוע שלא תקח את הכסף?", שאלתי, "הרי זה כסף שחסכת לעצמך, לתועלת בני משפחתך ופרנסתך!".

”אם כל יהודי יפקיד, אפילו מאה ש”ח לחודש, בהוראת קבע לגמ”ח המקומי” - אמר לי השבוע מנהל גמ”ח - ”הרי שכספי ההלוואות שבגמח”ם יגדלו עשרת מונים”

אך הרי ר' חיים הציע לי להשאירם בגמ”ח. והנה היום מתקשר אלי יהודי, הזכיר לי נשכחות על דמי תיווך שהוא חייב לי מלפני שנים וביקש את מספר חשבון הבנק שלי, כדי לשלם את החוב הישן-נושן. ”אכניס לך לחשבון 20,000 שקל”, הוא אמר, וכך עשה, והנה ברכת מרן שליט”א התקיימה במלואה, תוך מספר ימים. 20,000 ש”ח השארתי בגמ”ח והנה קיבלתי 20,000 ש”ח... התרגשתי והשבתי לו: ”ש’צדיק מושל ביראת אלוקים’ ושברכת צדיק עושה רושם, ידענו כולנו. הרי זה כתוב בחז”ל במקומות רבים. אך אני מתפעל דוקא מאמונת החכמים הפשוטה שלך. הרב אמר להשאיר את כספי חסכונותיך בגמ”ח ואתה ביצעת את זה מיד, ללא ספיקות והיסוסים, והנה, בגלל אמונתך התמה זכית לקיום הברכה במהירות ובהשגחה גלויה...”

האם לתת הלוואות לאברכים שקונים דירות ומשכירים אותם?
לפני כמה וכמה שנים נכנסתי עם ראשי קופת גמ”ח חניכי הישיבות' באלעד, רבי בן ציון שטיינמן ורבי צבי ארלבוים, אל מו”ר מרן הגר”ח קניבסקי שליט”א, כדי לשואל סדרת שאלות בענייני הגמ”ח. במהלך השיחה סיפר לנו מרן שליט”א שגם לו עצמו היתה קופת גמ”ח שפעלה בכלל ”חזון איש” ומרן שליט”א הלווה דרכה הלוואות לאברכים שהיו זקוקים לכך. הרב”צ שטיינמן העיר ששמע שמרן שליט”א לא נתן הלוואות נוספות, למי שלא השיב את ההלוואה בזמן, ומרן שליט”א אישר את הדברים, אך הוסיף ואמר שאין לקבוע מסמרות בדבר ועל גבאי הגמ”ח לבדוק האם האיש נאנס ולכן איחר בפרעון ההלוואה, או שפשע ולכן לא השיב את ההלוואה. רבנו שליט”א הורה שגם בדיני הלוואה, ”עניי עירך קודמין”, ושאינן כללים ברורים בשאלה האם לחלק סכומי הלוואה קטנים להרבה אנשים או לחלק סכומים גדולים יותר למספר מועט של לווים. על שאלות רבות השיב מרן שליט”א שהכל לפי ראות עיני הגבאים, ומאחר שמפקדי הכספים בגמ”ח הפקידו את ממונם

הכסף יגיע אלי ממקום אחר.”

כתבתי לרבנו שליט”א שמחזיק דף זה שואל את שאלתו הנ”ל. בצהרים מתקשר אלי האברך, שמח ונרגש. ”נכנסתי לר’ חיים, הוא קרא את דף השאלה ואמר לי: ”הקב”ה ידאג לך, בינתים תשאיר את הכסף בגמ”ח”...

”כמה זמן?”, שאלתי, ”חודש? חודשיים?”

”עד שתהיה בן תשעים ושתיים”... השיב לי ר’ חיים ובת צחוק מרחפת על פניו.

”ומה יהיה כשאהיה בן תשעים ושתיים?”, שאלתי ור’ חיים השיב שאז אראה כבר מה לעשות עם הכסף...

כך מספר לי האברך, מאושר בעליל. ”זכיתי לברכה לאריכות ימים עד גיל תשעים ושתיים!”, שמח.

השתתקתי לרגע ואמרתי לו: ”מנסייני, כל משפט שר’ חיים אומר, אפילו בזמן חדווה, אפילו בצורה שנראית כשיחה אגבית, מבוסס על גמרא, מדרש או חז”ל. הבה וננסה לחשוב מדוע ר’ חיים אמר לך שתזכה דוקא לתשעים ושתיים שנה”.

ואז נזכרתי בגמרא מפורשת. ”בגמרא במועד קטן דף כ”ח ע”א נאמר: ”אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא. דהא רבה ורב חסדא תרווייהו רבנן צדיקי הוו, מר מצלי ואתי מיטרא ומר מצלי ואתי מיטרא. רב חסדא חיה תשעין ותרתין שנין, רבה חיה ארבעין”. הנה גמרא מפורשת שרב חסדא חי 92 שנה. וכתוב על הגמרא הזאת בראשונים ובאחרונים שלמרות שהמזל קובע את זמן חיי האדם, אך מי שעושה צדקה, זוכה לחיים ארוכים. ה’באר שבע’, למשל, כותב כך: ”שאני מצות צדקה שהיא מחולקת משאר כל המצות בזה שבשאר מצות כתיב ”לא תנסו את ה’”, ובמצות צדקה כתיב ”ובחנוני נא בזאת”... הרי ה’ יתברך אמר בפירוש שהוא רוצה וחפץ שתהיה מצות צדקה מכוונת להנאתנו ולתועלתנו... ושאר רבא ”בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא”, הא ודאי דלא אמר כן אלא דוקא בשאר מצות, חוץ מצדקה”.

”הרי לך”, אמרתי לאברך, ”ר’ חיים לא הזכיר סתם כך, במקרה, תשעים ושתיים שנה. כוונתו היא, כדרכו בקודש, לדברי חז”ל או להקשר על פי דברי חז”ל. והנה בגמרא מובא שרב חסדא חי 92 שנה, ומובא בספרים שבזכות הצדקה ניתן להאריך ימים, למרות שנגזר על האדם מספר שנים פחותות, אפילו 92 שנה”...

לאחר שיחתנו עלעלתי מעט בספרים וראיתי בכתבי רבי צדוק הכהן זצ”ל (פרי צדיק, פרשת ראה) המביא מדברי הוזה”ק בהרחבה ומסביר שרב חסדא, שדבק באופן מיוחד במידת החסד, זכה לאריכות ימים מופלגת. ”וכן רב חסדא שמו מורה על רב חסד, ומצינו (גיטין ז, א) ”חסדא שמך וחסדאין מילך”. ואברהם אבינו ע”ה שהיה מרכבה למדת החסד, כתוב בו ”ואברהם זקן בא בימים”... ”אתם צריכים לברך אותי”

שבוע בדיוק לאחר מכן, התקשר אלי אותו אברך וסיפר בהתרגשות: ”הייתי אמור לשלם מחר ל’בתים מאכער’ את שכרו על התפילין של בני ורציתי ליטול את הכסף מכסף הפקדון, שהפקדתי בגמ”ח.

על דעת הגבאים, על כן הגבאים עצמם אמורים לקבוע בכל שאלה המתעוררת בפניהם, בשום שכל ובכבוד ראש.

שאלנו את ר' חיים על תופעה מסוימת, בהם אנשים צעירים רוכשים דירות להשקעה, כדי שיוכלו בעתיד לחתן ילדים ביתר כבוד ומרן שליט"א השיב שלפעמים יש בכך פגם במידת הבטחון, "אבל זה לא ענין שלכם. אתם צריכים להלוות למי שיוכל לעמוד בזמני הפרעון". הר"א ארלבוים סיפר למרן שליט"א שישנם אברכים שמעדיפים ליטול משכנתא ולרכוש דירה נוספת, כשילדיהם עדיין קטנים, מאשר ליטול משכנתא לרכישת דירה לילדים רק לאחר אירוסייהם, ושאל האם יש בכך בעיה. מרן שליט"א השיב שהתופעה מוכרת לו ו"אפשר לעשות כך. כל אחד יעשה כרצונו, ואם הם צריכים עזרה- תחליטו בעצמכם, כגבאים, האם ראוי לעזור להם, או להעדיף אנשים אחרים, שצריכים הלוואות דחופות יותר".

בסיום השיחה ביקשו הגבאים ברכה ושר התורה השיב: "אתם מבקשים ברכה? אתם צריכים לברך אותי. אתם הרי גבאי צדקה!..." ובשעה שהתקשורת החילונית וחבריהם מנסים להשחיר את פנינו בכל דרך אפשרית, הבה ונשאל אותם: האם ישנו ציבור אחד בעולם, מלבד הציבור החרדי, שמפקיד את כספי חסכונו בגמח"ח ולא בתוכניות חסכון נושאי רווחים, רק כדי לעזור לאחרים?!

המציק קיבל הלוואה מהאיש שהוא התעלל בו

סיפר לי הרה"ג רבי צבי ארלבוים שליט"א, ממנהלי גמ"ח 'חניכי הישיבות' באלעד: "לפני שנים לא מעטות התגוררו שני יהודים בעירנו, ראובן ושמעון. שניהם היו צהובים זה לזה ולא הסתדרו ביניהם, בלשון המעטה. ראובן הרחיב את דירתו, היה חייב לשלם לקבלן ונוקק להלוואה דחופה. הוא נרשם ברשימת הממתנים להלוואה גדולה ובכל יומיים-שלושה היה מתקשר לשאול האם כבר תורו הגיע, אך לא, התור עדיין לא הגיע והאיש היה מתוסכל. ואז הגיע אלי לגמ"ח שמעון, זה שרב איתו במשך תקופה ארוכה, והפקיד בגמ"ח סכום של \$ 15,000. הבטתי ברשימת הממתנים להלוואה והנה, הגיע תורו של ראובן. הייתי בהלם מהסיטואציה, אך מכיון שהגיע תורו, התקשרתי לראובן והודעתי לו בשמחה שמוכנה לו הלוואה בת \$ 15,000. ראובן הגיע, נטל את ההלוואה ושב לביתו שש ושמו. כיון שכעת, כשהוא נרגע מההלוואה שקיבל, נותר לו זמן פנוי. בכל מהלך השבוע שלאחר מכן, גרם ראובן לשמעון הרבה עגמת נפש...

"לא הייתי רגוע", מספר הרב ארלבוים, "ראיתי בעיני כיצד ראובן נהנה מכספי הפקדון ששמעון ירבו הפקיד בגמ"ח.

"פניתי לאחד מגדולי ישראל וסיפרתי לו את הסיפור. הוא השיב לי כך: "מובא בספרים הקדושים שלפעמים יהודי זוכה ורואה כיצד הקב"ה מנהל את עולמו בדרכים לא שגרתיות. הנה ראית בעיניך שההשגחה העליונה גזרה ששמעון ילווה סכום כסף גדול לראובן, אך מכיון שבדרך רגילה, שמעון לא היה מלווה סכום כזה לאדם שמיצר את צעדיו, גילגלה ההשגחה העליונה שאתם, מנהלי הגמ"ח, תהיו המתווכים להוצאת ההלוואה אל הפועל, מבלי ששניהם בכלל ידעו על כך"....

הלוואה לכולל או לאדם פרטי?

מעשה שהיה: יהודי תורם בכל חודש במשך שנים 10,000 ₪ לכולל חסידי גדול ומפואר בעירנו. כעת התורם צריך הלוואה של 300,000 ₪, ואומר שאם יקבל הלוואה מגמ"ח ולא מהבנק, ימשיך לתרום לכולל 10,000 ₪ בחודש. ראש הכולל החסידי ביקש מגמ"ח ידוע הלוואה לאותו תורם, כדי שימשיך לתרום לכולל סכום כה גדול מבחינת הכולל, אך מנהלי הגמ"ח טענו שהלוואות בסדר גודל כזה, הם מעניקים רק למוסדות, אך לא לאנשים פרטיים.

טען ראש הכולל: גם כאן ההלוואה נחשבת להלוואה למוסד, כיון שהכולל מרויח תרומה גדולה מאותו אדם. אם הגמ"ח לא ילווה לו והוא יאלץ לשלם ריבית גדולה לבנק, אז הכולל יפסיד.

שני הצדדים ביקשו ממני שאשאל את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א והם ינהגו ככל שיוורה להם. שטחתי את השאלה ע"י ידי הטוב רבי יעקב קניבסקי שליט"א, ומרן שליט"א השיב שהצדק עם ראש הכולל. הלוואה שממנה ירוויח הכולל, נחשבת להלוואה לכולל, למרות שההלוואה עצמה ניתנת לאדם פרטי.

הרמב"ם, הטור והשולחן ערוך כתבו שישנה מצוות עשה מהתורה להלוות כסף ליהודים. הרמב"ם והשו"ע קובעים שהמחזיק ביד ישראל ונותן לו הלוואה כדי לחזק ידו עד שלא יצטרך לבריות, הוא אחד מהדברים שבמעלה הגדולה שאין למעלה הימנה במעלות שיש בצדקה, ועל זה נאמר: וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך, כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך, נוסף על מה שמקיים מצות עשה המיוחדת להלוואה עצמה. חז"ל אמרו שגדול המלוה יותר מן העושה צדקה, שזה הנוטל צדקה כבר נצרך לשאול, וזה עדיין לא הגיע למדה זו, ואינו בוש בדבר, והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני. הסמ"ג כתב שהנמנע מלהלוות לעני נקרא בליעל וחוטא, שנאמר בתורה הקדושה "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר וגו' וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא".

רבים חוסכים מעט כסף לצרכי נישואי ילדיהם או לצרכים אחרים. "אם כל יהודי יפקיד, אפילו מאה ש"ח לחודש, בהוראת קבע לגמ"ח המקומי" - אמר לי השבוע מנהל גמ"ח - "הרי שכספי ההלוואות שבגמח"ח יגדלו עשרת מונים. אדם חושב לעצמו שמאה שקלים לא ישנו את המצב, אך כאשר פרוטה לפרוטה מצטרפת, נגיע לסכומים גדולים, שיוכלו לסייע להרבה משפחות, לראשי כוללים- לשלם משכורות בזמן, לצרכי הרחבת או רכישת דירות, להלוואות הניתנות לחולים לצרכי טיפולים רפואיים, ולאנשים שצריכים הלוואה זמינה, כדי "לגמור את החודש".

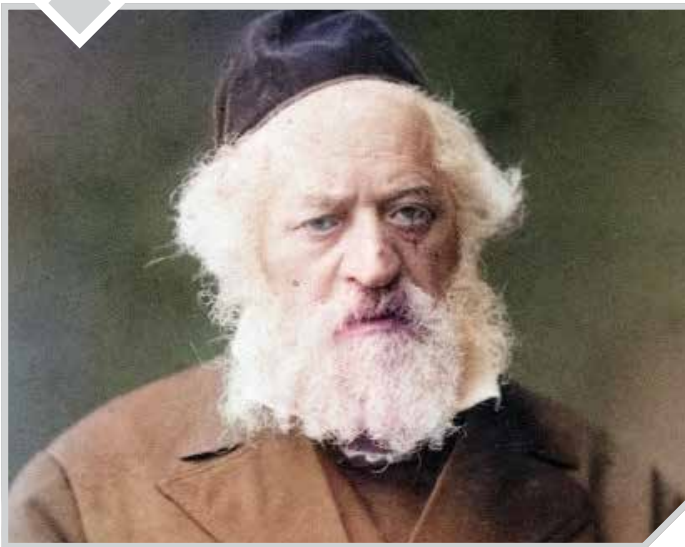
בכל מקומות התורה ישנם גמח"ח מבוססים, המנוהלים על ידי אנשים נאמנים ואחראיים. כל המפקיד את כספו, יוכל לקבלו בחזרה בהתראה של מספר ימים, כפי תקנוני הגמ"ח השונים. בהוראת קבע ובהפקדה חודשית קבועה אנו זוכים לחסון את כספינו במקום הטוב ביותר, עם התשואה הגבוהה ביותר בתבל, כזו שאדם אוכל את פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

לימים, כשכבר היה מפורסם לגדול בתורה, הגיע רבי יצחק אלחנן לווילנא, כדי להתעסק בהדפסת ספרו. קהל גדול יצא לקבל את פניו ולכבדו בכבוד התורה הראוי. מספרים שקבלת הפנים היתה כה מרשימה, עד כדי שמושל המחוז אסר עליו לבקר שוב בוילנא, כי ביקורו פגע בכבודו של הצאר, מפני שהכבוד שהוענק לו היה הרבה יותר מהכבוד שזכה לו הצאר כשביקר בוילנא...

מדוע סירב רבי יצחק אלחנן לקבל תרומה עבור הדפסת ספרו?
• על שם מי נקראו ספרי רבי שלמה קלוגר?

הרב ישראל ליוש

"בְּטַבְעַת הָאָרֶן יְהִי הַבְּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ" (כה טו)

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור

שלח ללמוד בתלמוד תורה, ופטר אותו מעול פרנסת אביו, שהיה מוטל עליו מאז שאמו נפטרה.

הילד ניצל היטיב את הזדמנות הפז שניתנה לו ללמוד תורה. הוא ישב והגה בתורה, והתגלה כבעל כשרון נדיר... לימים התפרסם כגאון בדורו, הלא הוא הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל.

אחר שהלך המגיד מדובנא לבית עולמו, הוא נתגלה לחברו בחלום וסיפר לו: "כשהגעתי לבית דין של מעלה, הראו לי עשרות ספרים ואמרו לי שאני כתבתי אותם, תמהתי בפניהם: 'אני לא חיברתי ספרים אלו!' ואז ספרו לי שספרים אלו נכתבו ע"י הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, וכיון שאני סייעתי לו והשקעתי רבות עבור לתורתו, הרי ספרים אלו נקראים על שמי...".

בצעירותו היה הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל עני מאוד, עד כדי כך שכשנעליו נקרעו לא היה לו כסף לקנות נעליים חדשות, ולא יכול היה לצאת מביתו לבית המדרש.

במצוקתו הגדולה, פנה לחברו שעמד להינשא וכנראה יקנה נעליים חדשות, שייתן לו את נעליו הישנות. החתן סירב ואף הפטיר בבז:

המשך בעמוד 30

דורשי רשומות דרשו: הארון רומז לתורה, שהרי לוחות הברית שכנו בו. בדי הארון שעל ידם החזיקו את הארון, רומזים לתמכין דאורייתא, אלו בעלי הממון התומכים ומסייעים בממונם ללומדי התורה.

מכאן יש לומר שציווי התורה 'לא יסורו ממנו', בא לרמז לתומכי התורה, שלא יסתפקו בהחזקת התורה בלבד, אלא יש להם אף להיות קשורים עם התורה עצמה, שיילכו בדרכה וילמדו אותה כפי יכולתם.

והנה לגבי הארון נאמר שהיה נושא את נושאו, ולדידן נימא שגם זה בא לרמז לתמכין דאורייתא, שלא ידמו בנפשם כאילו הם מחזיקים את לומדי התורה, ורק בזכותם הם לומדים, אלא 'הארון' היינו לומדי התורה 'נושא את נושאו' - הם מחזיקים את התומכים, ובזכות לימוד התורה מתברכים התומכים בממונם, למען יוכלו להמשיך ולהחזיק לומדי תורה, שבזכותם יצליחו בעסקי ממונם.

וכבר כתב מרן ה'חפץ חיים' ב'שם עולם' (פי"ז) עה"כ "עץ חיים היא למחזיקים בה", שהרי היה צריך לומר למחזיקים אותה, כי לכאורה הם מחזיקים את התורה. אלא באמת אינו כן, אלא התורה מחזיקה את תומכיה, וכשם שאדם העומד ליפול ומחזיק בדבר כדי למנוע נפילתו, הרי הוא מחזיק בדבר ולא את הדבר, כן תומכי התורה המחזיקים ידי לומדי התורה, אינם מחזיקים אותם אלא מחזיקים בהם, כדי שהם - התומכים - יתמידו בהצלחתם וחלילה לא יפלו.

צועד המגיד מדובנא זי"ע ברחוב, והנה הוא רואה איש עיוור מובל ע"י ילד קטן. "אתם צריכים עזרה?" - שאל המגיד את הילד - "לאן אתם הולכים? מיהו האיש שאתה עוזר לו?", הוסיף המגיד להתעניין במחזה הלא שגרתי שפגש. "זה אבא שלי!" - ענה הילד הבין המגיד כי מקרה קשה לפניו, ומיד הציע להם שיבואו לביתו ועול פרנסתם יהיה עליו. הוא דאג להם לקורת גג ומזון, ואת הילד

היהודי הלז, שכל ימיו עסק במסחר ובקושי ידע ללמוד, הרצה בפניו את המשנה, הסבירה יפה יפה, האיר אותה באור חדש ובוהק, תירץ את כל השאלות, יישב את כל הסתירות, סיכם את הדברים בצורה נאותה, ולאחר ש'וידא' שרבי חיים הבין את המשנה היטב - דמותו נמוגה מנגד עיניו של רבי חיים, שהתעורר מבוהל וכל גופו מכוסה זיעה קרה...

מסר מרטיט מעולם האמת...

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"יִקְחוּ לִי תְרוּמָה" (שומת כ"ה, ב')

התורה, התורה הקדושה!

לב מי אינו כוסף, שואף ורוצה, לזכות לתורה הקדושה, להתחבר עימה, לקנות אותה קניין נצח. נפש כל יהודי יוצאת בכמיהה וכיסופים לזכות לקחת חלק בתורה, לחוש שהתורה היא חלק ממנו ממש. הן התורה היא הדבר היקר לנו מכל, כל חפצים לא ישוו בה. היא מתנת אהבים שמחזיקה את הקשר עם בורא עולם, ולב כולנו שואף לזכות בכמה שיותר מהתורה האהובה.

אלא שזה לא פשוט ולא קל. התורה הקדושה - ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים, עמוקה היא ומופלאה, וככל שלומדים אותה יותר - מגלים עד כמה לא נגענו אפילו בקצה שלה. בתורה הקדושה יש כל כך הרבה אוצרות של ידע, כל כך הרבה קניינים רבי עוצמה, ומי יכול לגעת בכולם, לקנות את כולם, לחוש שהוא מחובר עם התורה באמת כשאיפתנו הטהורה? מי יכול להפוך את הכיסופין והרצון לזכות בתורה, לקניין ממשי נצחי?!

ועוד יותר, הרי לכל אחד מאיתנו עיסוקיו, טרדותיו ודאגותיו. יש כאלה שיכולים ללמוד יותר שעות ויש כאלה שפחות, יש קובעי עתים ויש טרודים על הכלכלה, יש שמוחם אינו פנוי או שכישוריהם אינם מספקים. האם על כל אלה נגזרה הגזירה שלא יזכו לממש את החלום? האם הם אינם זכאים להגשים את השאיפה ולזכות לקניין אמיתי בתורה?!

מתברר, כי בניגוד לכל קניין רוחני אחר, דווקא בקנייני תורה - ניתנת הזכות לרכוש חיבור וקניין אמיתי בתורה, בעזרת כסף גשמי ופשוט. אדם אינו יכול לרכוש זכויות של מצוות בכסף, אבל הוא יכול גם יכול, וצריך גם צריך, ואשריו גם אשריו כשיזכה - לזכות לרכוש בכסף חיבור אמיתי עם התורה, קשר תמידי עימה, קניין נצחי בה.

זהו גילוי מדהים, שכותב ה'חפץ חיים' זצ"ל בספרו 'שם עולם' ח"ב פ"ו, וכדאי לצטט את דבריו הדרמטיים הנוגעים כלפידים:

'ידעתי, כי יש הרבה אנשים שכבר נשקעו בעסקיהם, ומצאנו להם תקנה מן התורה. והוא, כי עליו להתאמץ בכל עוז לקחת לו שותף 'יששכר', לקנות חלקו בתורה על ידו, ואז בוודאי יקנה לנפשו חלק

בתורתו. ואם עושה כן אשרי חלקו, ובוודאי לא יחסר לו חלקו בתורתו, ככתוב 'שמח זבולון בצאתך' - כי על כן בצאתו מן העולם לא יחסר לו כלום ויוכל לשמוח, כי בוודאי חלקו שמור שם, וישיג שם ידיעת התורה הרבה, מתורת יששכר שהיה יושב באוהלינו...'

מדהים! יושב לו יהודי במשרדו, עוסק במסחרו, נפגש עם סוחרים, מתמקח על מחירים. יהודי אחר אץ רץ באותה עת לסופרמרקט מרוחק, בכדי לרכוש מוצרים בזול. עוד יהודי יושב כקופאי או כנהג מונית, וכל אחד מהם, באותה עת ממש - כשהוא עסוק בדברים אחרים, קונה לעצמו נכסים רוחניים אדירים, קנייני תורה של ממש, סוגיות מקיפות בהלכה ובאגדה שהופכות לשלו ממש, באותן שעות בדיוק!

וכל זה איך? כי הם אלו שמחזיקים את לומד התורה. כי באותה עת, בזכותם יושב יהודי אחר ולומד תורה. הלה שקוע בסוגיא, מקשה ומתרגן, מבאר ומסביר, והסוגיות שהוא לומד, קנייני התורה שלו, ואפילו הידע שלו - נרשמים בטאבו השמימי על שם מי שמחזיק אותן, לזכות מי שמממן את ישיבתו באוהל התורה, והוא קונה את הזכות הזו לנצח, בעולם הזה ובעולם הבא!

הגילוי הזה הוא מתנה יקרת ערך, חסד ה' אדיר. מסתבר שחיבור עם התורה הוא בר השגה, קניין בה הוא אפשרי, קשר טוב וחזק איתה הוא בהישג יד, וידע גדול בתורה שיעמוד לרשותנו בעולם הבא - הוא

במחי עיסקת רכישה אחת. זו עיסקה שלא ניתן לסרב לה, עיסקה שכל מה שנאמר על כדאיותה - ימעט מערכה האמיתית.

מסר מרטיט מעולם האמת...

הסיפור הבא מטלטל ומסעיר במיוחד. יש בו חשיפה של רובד חסוי בדרך כלל, גילוי שמיימי של ממש. הוא סופר ע"י הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל - ששמענו כנראה מחותנו הרב מבריסק זצ"ל, וזה דבר המעשה הפלאי:

הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל, התמסר כל ימיו להקמת והחזקת הישיבה אשר הקים במסירות נפש בוואלאז'ין, בה למדו והתעלו גדולי תורה רבים. רבי חיים כיתת את רגליו אל פתחי נדיבים, ביקש את עזרתם, התרימם בדברים היוצאים מן הלב.

באחד הימים הגיע לביתו של יהודי זקן ועתיר ממון, וביקש ממנו תרומה בסכום גבוה למען הישיבה. הלה נעתר והקדיש חלק גדול מהונו לטובת הישיבה, כשרבי חיים מבטיח לו כי בתמורה - הוא ילמד משניות לעילוי נשמתו, לאחר פטירתו מהעולם הזה. העיסקה דוברת במילים ברורות, נסגרת בין שושביניה: הגביר מאושר על הזכות שנפלה בחלקו - שלאחר עלייתו למרומים ילמד רבי חיים משניות לעילוי נשמתו, ורבי חיים מרוצה מתרומת העתק שניתנה לטובת הישיבה.

חלף זמן, והיהודי העשיר הלך בדרך כל הארץ, והובא למנוחות. רבי חיים לא שכח את הבטחתו, ומאותו יום ואילך - החל ללמוד משניות לעילוי נשמתו של הנדבן היקר, שהותיר חלק ניכר מרכושו לטובת הישיבה. באחד הימים, רבי חיים יושב ולומד משניות כדרכו, ולפתע הוא נתקל במשנה קשה להבנה, שככל שהוא מרבה לעיין בה ובמפרשיה - הוא חש כי היא מסובכת ומורכבת יותר ויותר, והוא פשוט לא מצליח לפצח אותה.

שעה ארוכה עמל רבי חיים בנסיון לרדת לשורשי המשנה ולהבינה, אך לא עלה בידו. מתוך יגיעתו המרובה ואימוץ מוחו נפלה עליו תרדמה, שמורות עיניו נעצמו. ולפתע פתאום, בעיצומה של השינה הקלה שחטפה אותו, הגיח לעברו בחלום אותו יהודי גביר שלעילוי נשמתו עסק בלימוד המשנה, ופניו קורנות ומאירות...

היהודי הלז, שכל ימיו עסק במסחר ובקושי ידע ללמוד, הרצה בפניו את המשנה, הסבירה יפה יפה, האיר אותה באור חדש ובוהק, תירץ את כל השאלות, יישב את כל הסתירות, סיכם את הדברים בצורה נאותה, ולאחר ש'וידא' שרבי חיים הבין את המשנה היטב - דמותו נמוגה מנגד עיניו של רבי חיים, שהתעורר מבוהל וכל גופו מכוסה זיעה קרה...

לאחר כמה שניות של התאוששות, כשעודו משתומם לנוכח המחזה

באחד הימים הגיע לביתו של יהודי זקן ועתיר ממון, וביקש ממנו תרומה בסכום גבוה למען הישיבה. הלה נעתר והקדיש חלק גדול מהונו לטובת הישיבה, כשרבי חיים מבטיח לו כי בתמורה - הוא ילמד משניות לעילוי נשמתו

המבהיל אותו ראה, בעודו המום מהעובדה שאותו יהודי סוחר ביאר לו את המשנה הדק היטב - הפטיר רבי חיים ואמר: 'ואנוכי לא ידעתי, ששם למעלה זה הולך כל כך מהר... שכל כך מהר מבינים את התורה היטב, שכל כך מהר ניתנת הזכות לרכוש קנייני תורה...'

כלומר: עצם העובדה שיהודי שמחזיק לומדי תורה זוכה בקנייני התורה והופך לגאון תורני בעולם האמת - זה כלל לא היה חידוש בעיני רבי חיים, פשוט שזה כך. החידוש היה שזה קרה כל כך מהר - שיהודי שבעולם הזה בקושי ידע צורת אות, הופך בעולם הבא לגאון תורני - זו חדשה מסעירה, זו עובדה אותה גילה רבי חיים עכשיו...

וסוד נשגב זה, חושף בפנינו טפח מכבשונו של עולם, מהמתרחש מעלינו - בשמי שמים. יהודי יושב כאן ומחזיק תורה, ואינו יודע כי כל הידע התורני שנצבר ללומדי התורה הלומדים בזכותו - שייך גם לו, הוא הופך לבעליו באותה מידה. וזה עובד בדיוק ככה, אחד לאחד, זו העיסקה, זו משמעותה: אתה מחזיק לומדי תורה - וקנייני התורה שלהם הם שלך!

יהודים יקרים! איך נוכל לזכות בקנייני התורה? כיצד יהודי יכול לזכות בחלק בכל התורה כולה? כיצד הוא יכול להפוך לבעל ידע תורני נרחב - ולו בעולם הבא? - הנה, זו הדרך, זה הכיוון: החזק בלומדי התורה, הענק מכספך לעמלי התורה, תן להם את הכח לשבת ולעסוק בתורה, וכל ידיעותיהם בתורה יהיו גם שלך לעולמי עד, קניין נצחי אינסופי!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אנשים חושבים שבשביל לגדול, בשביל להצליח, צריכים תנאי בסיסי: צריך כשרונות, צריך כסף, צריך תעודות, צריך להיות כריזמטי, בעל כושר נאום, לדבר בפני רבבות, להלהיב את הציבור, להיות מזכה הרבים, להקים רשת של חסד חובק עולם. ומה יעשה האברך הפשוט, הבחור הממוצע שלא נראה מרשים במיוחד, לא זי ולא הדר?

האמת היא שיש כאן טעות נוראה! הסוד של הגדלות בתורה הוא, שלא חייבים את כל הכישורים וכל הכריזמטיות. לא צריך שום תנאים! "לא ברעש ד'", "לא בחיל ולא בכח".

אנשים גדולים - הדמות שלהם קוסמת ומקרינה ומשפיעה עד סוף העולם, בלי שום תפקיד ומעמד, בלי כושר רטורי ונאום. המילה שלהם הולכת עד סוף העולם. מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. זה שיושב ולומד דף ועוד דף כל יום בשקט וצנעה...

איך אדם כמו הגאון או כמו ה'חזון איש', שלא היה להם שום תפקיד ושום מעמד רשמי... הם יכלו להישאר עלומים באיזה בית כנסת כל החיים - ואורם זרח מסוף העולם עד סופו? כי האמת שאין גדול בתורה שצמח בדרך הטבע! זה הכל סייעתא דשמיא! אם אדם עושה את שלו, תורתו עומלת לו במקום אחר. מ'דארף טאהן, נישט אופטאהן, והכל סייעתא דשמיא. אנחנו לא מנהלים, אנחנו רק השליחים, הכל כאשר ציווה ה'.

אמר לי היום הגאון ר' דוד הופשטטר שליט"א, שבחיים הוא לא חלם להגיע לאן שהוא הגיע. זה הכל סייעתא דשמיא!

צריך לדעת שהכל מונהג בידי אב הרחמים. כי לא יטוש ה' עמו. אנחנו צריכים לעשות את שלנו, ואי אפשר לדעת מה פועלת טיפת מסירות נפש.

יש בסין עץ שנקרא במבוק. אחד גידל אותו בגינה, השקה אותו, שם דשא וחום. שבועיים, חודש, חצי שנה, שנה - לא גדל כלום. שנתיים, הוא לא מתייאש. שלוש שנים, יום יום - שום דבר לא צמח. ארבע שנים, הכל צמח חוץ מזה. בשנה החמישית - פתאום ביום אחד צמח מטר. שלושים יום, צמח לגובה עשר קומות, שלושים מטר!! אסור לזלזל בטיפה אחת של מים.

אנחנו רגילים בשגרת החיים. אי אפשר לדעת מה דף אחד עושה, מה ברכה אחת עושה, מה תפילה אחת, עוד חינוך ועוד תורה ועוד תפילה. זה נראה רצף אחד גדול. יום אחד זה תופס גובה, ופתאום הכל צומח. מה אנחנו בעצם רואים כאן? למה באנו דווקא לכאן להתפלל ולשפוך דמעות? המקום הקדוש הזה, הוא מקור הכח של מסירות נפש! קמאי מסרי נפשיהו אקידוש ד' - נעשו להם ניסים. בקעו שערי רקיעים. יהודי אחד שעקד את עצמו לפני מאתיים שנה - כמה זה משפיע לדורות!

איך הגאון צמח? לא בגלל הגאונות האדירה הבלתי נתפסת שלו. אלא בכח העמל העצום, הצמאון, ה"יראתו קודמת", הקדושה הבלתי נתפסת. הוא אמר שאם היתה לו יכולת, אם הוא היה חי בדורו של הרמח"ל, הוא היה הולך ברגל עד סוף העולם כדי לראות אותו! הפרישות שלו! לא לראות את אור השמש! לבלוע שני כזיתים ביום בלי ללעוס! לישון ארבע פעמים ביום פחות מחצי שעה! זה הרי מלאך!

הניגון הבוקע רקיעים: "אבל אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אוהבך זרע יצחק יחידו", שניגן הגראף הקדוש בדרכו לברך את הברכה המרטיטה: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על קידוש השם".

משכן התורה של אירופה כולה לפני השואה, תחת עטרת תפארת של מרן גאון ישראל, מרנא ה'חפץ חיים', ומרן האחיעזר ובית דינו וכל תפארת ישראל.

במיוחד יש לי נימה אישית: אני ועוד רבבות אלפי ישראל צריכים לברך 'ברוך שעשה לנו ניסים ונפלאות בעיר הזאת'. המקום הזה ששימש הצלה לשיבת מ'יר' ולאפלי פליטים בשנות הזעם. זו היתה קריעת ים סוף כפשוטו ממש, כשלא היה שום מנוס ומברח, כשסיביר והנאצים, והפולנים והרוסים טורפים כזאבים מכל הכיוונים "סגר עליהם המדבר", ופתאום הקב"ה פתח שבעה רקיעים ושלח קונסול יפני, מלאך ממרום בשם 'סוגיהרה', שחתם על אלפי אשרות וויזות בשעה שיפן היתה סגורה הרמטית ארבע שנים, וכל הקונסוליות בוטלו. ולא עוד, אלא שהיפנים היו שונאי ישראל, והם הקימו עם הנאצים ימ"ש ביחד ביפן עצמה באותו הזמן משרפות, וזממו ד' ירחם להטביע את כל תלמידי הישיבה בראש השנה בים, רח"ל. והוא שולח למקום הזה, למעלה מדרך הטבע, אלפי יהודים, בלי שידע מושג על יהדות. כל מה שידע זה רק מהנאצים. בני הישיבה, כל הפליטים היו נבוכים מכל צד, סגר עליהם המדבר, ואחד הגדולים עשה גורל הגר"א ויצא הפסוק שקראנו היום: "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי".

וילנא. ראדין. קובנא. אלו שמות של מקדשות, שמצמרר ומרעיד את כל נימי הנפש.

לעמוד כאן במחיצת גדולי ישראל, איך אפשר לפתוח את הפה? הלא מקום מנוחתם הקדוש מרעיד וממיס כל לב. שלושת אלו שהעבירו את הגאון לבית הקברות שהיינו, לא הוציאו שנתם, כפי ששמענו מראש ישיבת חברון. מה נורא המקום הזה!

וכשאנחנו עכשיו עומדים כאן בפתח קץ הימין, לזעוק ולהריע על הדור האחרון, שהאמוראים הקדושים רבה ועולא, רעדו לחיות פה. "ייתי ולא אחמיניה", "אוי מי יחיה משומו א-ל".

לאן, למי נפנה ונברח?

אומרים שמרן שר התורה שליט"א בשעת נעילה נעמד ברוב פחד, פחד הדין של יום הקדוש, הוא נעמד ליד הסטייפלר, אולי זכותו יגן עליו. אל מי נפנה בעת כזאת, אם לא אל אור העולם, מוסר התורה: הבט משמים וראה מה עשו לצאן מרעיתך! איך נוכל לשקוט בעת כזאת?

גדולי ישראל אינם צריכים לדידי ולכוותי. אבל ברשותכם, אולי הערה קטנה, הרגש קטן: עם מה אנחנו יוצאים מכאן? עם מה אנחנו יכולים להגיד "מתי יגיעו מעשי", נגיעה כל שהיא - לאדוננו הגר"א?

ידוע שהמגיד מדובנא שאל את הגאון: וכי חכמה לשבת בחלונות מוגפים ולהיות פרוש מכל העולם? אמר לו הגאון: אני לא מחפש לעשות חכמות, אני רוצה לשבת ולעמול בתורה, אני רוצה לעשות את תפקידי, אני לא מחפש קונצים!

אבל מה זה נוגע אלינו? אנחנו בדרגה שלנו - הקב"ה בוחן כל אחד בדרגה שלו!

כשרואים רבנים באים מכל קצוות תבל, ומטריחים את עצמם, מתבוססים בשלג, מתייפחים בבכיות בדמעות שלישי כל אחד על הישועות שלו, ובעיקר אנחנו שלוחים של רבבות אלפי ישראל - הריכוז הזה של יחד שבטי ישראל, כמה ריכוז עצום של צמאון, של דמעות, של תפילות, של תורה! כמה צרות, כמה מחלות, של דבר ושמד רח"ל. הדמעות האלו עולות ישר לשוכן מרומים!

רבבות רבבות לומדים בכל אתר, לא רעב ללחם ולא צמא למים - זה הרי מרטיט לשמוע את המספר הזה, חמישים אלף מצטרפים חדשים! מה מעניין אותם בחיים?

זה הדבר שעומד לנו, זה הדבר שבוקע שערי רקיעים!

כשאנחנו רואים מפעל כזה, הצלחה מסחררת כזו, עוד מדינה ועוד רעיון ועוד מבחן ועוד ישיבה ועוד ספר, מפעל חובק עולם! אנשים חושבים - מה הבעיה להקים מפעל כזה? צריך אדם שיהיה קודם כל עשיר, חרוץ, חכם, תלמיד חכם, ודאי מעלה עצומה. יהודי מוצלח עם חזון גדול כמו ר' דוד, וכמה עסקנים חרוצים - מקימים מפעל. הפלא ופלא!

זו טעות גמורה. אני מדבר מנסיון. השנתיים האחרונות הוכיחו...

אנשים חושבים: עושים דינר, מביאים עשירים, אומרים דרשות, ועושים כסף...

טעות גמורה!! אנחנו רואים בחוש, אנחנו חיים בדור של "ואשא אתכם על כנפי נשרים". בשנתיים האחרונות אף אחד לא נסע לחו"ל, אף אחד לא עשה דינר, וב"ה הישיבות, הכוללים, הסמינרים ממשיכים, ואולי יותר מהרגיל. הכל סייעתא דשמיא, וזה מה שיש!!

ידינו הגדול ר' דוד, חוץ משאר המעלות שלו, חוץ מהמעלות של כל הצוות המסור והחרוץ, כל הפמליה הקדושה שיש לו, שאני לא יודע איפה מוצאים כאלו בעולם, יהודים חרוצים עם לב זהב כזה, אין כמותם בכל העולם. אבל מה סוד ההצלחה? - הסייעתא דשמיא! איש אשר רוח בו. זה לא פשוט שדבר כזה יתקבל - שכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו.

משה רבינו התקנא כשהוא ראה את יהושע יורש אותו בחיים, הוא אמר: מאה מיתות ולא קנאה אחת. הוא תכנן שהבנים שלו יירשו אותו, הוא לימד אותם דרכי הנהגה, אבל הקב"ה אמר לא כמו שעלתה על דעתך.

אנחנו מודים בשם כולם מעומק הלב, על הזכויות האדירות שלכם, על הזכות להיות כאן, על הזכות להגדיל כ"כ הרבה תורה בבת אחת! מי כר' דוד, שנבחר ממרום לרומם את קרן התורה בדור שפל כזה, כי אין לנו שיוור רק התורה הזאת. מי כ'דרשו' שזכו לכנס ולאחד בהרמוניה כ"כ נפלאה את כל גדולי התורה לפונדק אחד, את כל בני התורה, לרומם את כבוד התורה בכל מקום ומקום שהוא שם את היד, מתרכזים מכל גווי הקשת גדולי התורה, כל בני התורה, מה כבוד יותר מזה?

אבל זה בכל מדינה ומדינה בפני עצמה.

המיוחד בשבת הזו לא רק בכל מדינה, אלא לכנס את כל גדולי התורה לפונדק אחד מכל העולם, איזה מחזה מרהיב! איזו הרמוניה! איזה שילוב מדהים מכל החוגים, מכל השפות, מכל הארצות! "שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לך", "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", בתו של אברהם אבינו, בשעה שעולים לרגל.

בבית המקדש, בעליה לרגל, הלכו כמו שישבנו כאן השבת. אין 'מזרח' כאן. כל אחד מיוחד, אין הבדל בין הדייט למלך. אבל היופי המיוחד הוא, כשכל היחידים האלו מצטרפים להרמוניה אחת! כשרואים את כולם יחד זה יופי מיוחד! "מה יפו פעמיך בנעלים" - בלי מעמדות, עולים לרגל ומשתחוים כולם כאחד, כל אחד עם היופי המיוחד שלו. אבל ההרמוניה של כולם יחד, ממקנס, מפריז, מבני ברק, מניו יורק, מליאון, מג'ברלטר, ממרסיי ורומא, כל אחד עם המנגינה שלו, עם הפיוט שלו, עם ההגדרה שלו מה זה 'דרשו'.

כל אחד חידש - 'דרשו' - זה תבקשו בקשות. 'דרשו' - זה תחפשו, מלשון 'ציון דורש אין לה'. 'דרשו' זה דרשות מרוממות, מלהיבות לב ונפש. 'דרשו' זה פיוטים, עוקד ונעקד. 'דרשו' זה אחדות. 'דרשו' זה הרמת קרן התורה והתורה מאחדת את כולם יחד. 'דרשו' זה כלל ישראל.

ומי כר' דוד, עמוד הענון, שזכה לזכות כזאת, לתת כח לגדולי ישראל. יושבים כאן רבנים שבכל אתר, בכל העולם, כל אחד נושא על כתפיו את משא הדור. גם הם צריכים כח!

ואנחנו התכנסנו יחד, ועומדים לבקש בתפילה ובתחנונים על עמך בית ישראל - הבט משמים וראה, מבין שלש עשרה מיליון יהודים שלא יודעים "שמע ישראל", שנעבאך שקועים בשאול תחתית, באו זקני ונבחרים העם לבקש רחמים עבורם. תראה, יש עוד רבבות רבבות שמתחזקים ולומדים בהתמדה תורתך הקדושה! מה מעניין אותם בחיים? מה הם מבקשים? רק להתחזק ולהרבות עוד ועוד חיילים לתורה! היה נא קרוב לשוועתנו, הורם מה שיאמרו הבינם מה שידברו. תן לנו סייעתא דשמיא! השיבם מה שישאלו, ידעם איך יפארו.

רבש"ע! שיהודים ירגישו טעם ומתיקות בתורה. זה הרי יציל אותם מכל מיני נסיונות! מכל מכשירי הטומאה! מכל תרבות יוון וטעם שווא ותפל! ראה עמך ישראל מרוטת לחי, אבל בכל זאת חבוקה ודבוקה בך, הושע נא!

שהקב"ה יקבל את התפילות של כולנו! מברכות פיך כולם יתברכו! עיני עמך בך תלויות ועיניהם לך מייחלות. תראה אפילו אנשים פשוטים במשך הדורות, כמה נהרגו ונעקדו על קידוש ה' - עשה למען טבוחים על ייחודך! תראה מה זה קשר של אמונה - עין נושאים לך לשמים! תראה כמה גזירות, כמה דם נשפך, מבית ומחוץ, בפרט בארצנו הקדושה! "לב שופכים נכחך כמים ואתה תשמע מן השמים". ודאי אין ספק, שהמעמד הזה עושה רושם עצום בשמים. הקב"ה יקבל את תפילתנו וישמע שוועתנו!

יישר כח שוב על קיום העולם שבזכותכם, שאתם מחזיקים במסירות כזאת. אשריכם! אשריכם! לכו בכוחכם זה להרבות עוד ועוד חיילים לתורה מחיל אל חילו! "דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד".

המוסד הראשון שהחזקתי בציוויו של הרבי, ומשם המשכת, בהוראתו של הרבי, כעבור שנה למגדל העמק. שנים רבות לאחר מכן, כשהרבי כבר הסתלק לבית עולמו, פגשתי כמה בחורים צעירים שלא נמנו עם עדת חסידי לעלוב, ובאו כמו יתר חבריהם לראות טיש בלעלוב בעת רצון. משתהיתי על קנקנם, הבנתי הכל. ברוח קודשו ראה הרבי את כל הפירות שייצאו מאותה בקשה צנועה להחזקת הכולל. כמושיח לפי תומו סיפר לי אחד הבחורים, כי הוא נכד של פלוני אלמוני בתל אביב.

הוא לא הבין למה עיני התלחלחו בדמעות, כששבתי בבת אחת אל הימים ההם, ואל 'הנביא אשר בקרבך', שראה וידע הכל. (מתוך הספר 'אור השבת')

(ישעיהו נה, ח) "לא מחשבותי מחשבותיכם", אמורים גם על צדיק ותלמידיו. המשך הרבי ופירש את הכתוב: "ויקחו לי תרומה" - מפרש רש"י הקדוש: "לי-לשמי". אם התרומה היא לשם שמים, כדי לקרב יהודי לקדושי-ברוך-הוא - ניתן לקחת מאת כל איש, ואין צורך לבדוק אם הגון וישר הוא כדי ליטול מעותיו. כך סיפר לי הרבי ולא יסף.

במהלך השנים המשך הכולל והצמיח תלמידים רבים, מהם יצאו לתלמוד ומהם אף יצאו להוראה, וגדלו בכרם בית ה' כמורי הוראה. זכרו של אותו כולל מלווה אותי עד עצם היום הזה. היה זה בעצם

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

כי ימנן את כל הוצאות הדפסת הספר מכיסו. רבי יצחק אלחנן זיהה כי התורם הוא אותו חתן שסרב לתת לו את נעליו, וסרב לקבל את תרומתו. כשביקש הסבר אמר לו: "אחרת את המועד...". לימים, סיפר רבי אלחנן למקורביו על סירובו של התורם לתת לו את נעליו הישנות, כאשר היה עני מאוד ולא היו לו נעליים כדי ללכת לבית המדרש בחורף הקר והמושלג, והסביר: "לו הוא היה נותן לי אז את נעליו, בודאי הייתי לומד הרבה יותר טוב, והיה לו חלק גדול בתורת, אך כיון שהוא לא זכה אז לקחת חלק בתורת, אין הוא ראוי כעת לזכות בהדפסת ספרי...".

"לך תעבוד, תרוויח כסף ולא תזדקק למתנת בשר ודם...". רבי יצחק אלחנן לא נשבר מדברי הלעג של חברו, המשך והגה בתורה מתוך עניות גדולה, עד שעלה והתעלה במעלות התורה... לימים, כשכבר היה מפורסם לגדול בתורה, הגיע רבי יצחק אלחנן לוילנא, כדי להתעסק בהדפסת ספרו. קהל גדול יצא לקבל את פניו ולכבדו בכבוד התורה הראוי. מספרים שקבלת הפנים היתה כה מרשימה, עד כדי שמושל המחוז אסר עליו לבקר שוב בוילנא, כי ביקורו פגע בכבודו של הצאר, מפני שהכבוד שהוענק לו היה הרבה יותר מהכבוד שזכה לו הצאר כשביקר בוילנא... גם אותו חתן עשיר היה בין הבאים לקבל את פני רבי יצחק אלחנן, וכיון שידע שרבי יצחק אלחנן מתעתד להדפיס את ספרו, הציע לו

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ חמשה אנשים וחמש נשים - האם הם נחשבים כ'מנין' לקריאת המגילה?
- ◆ הקורא ביחידות - האם מברך את הברכה שלאחר קריאת המגילה?
- ◆ האם בכתיבת מגילת אסתר נדרש 'שירטוט'?

מהלכות קריאת המגילה ומנהגיה

- חובה על כל יחיד לקרוא את המגילה בברכה, ומצווה לקרואה בציבור. וב'פורים המשולש' בירושלים - יש אומרים שלא ניתן לברך על הקריאה כי אם בציבור, ויש חולקים.
- הפוסקים דנים לגבי נשים, אם הן משלימות למנין עשרה לקריאת המגילה; אך מנין של עשר נשים בפני עצמו, לכל הדעות נחשב כקריאה בציבור לענין זה.
- מנהג ישראל בקריאת המגילה, שכל הקהל אומר יחד, בקול רם, את ארבעת 'פסוקי גאולה' אלו, המתחילים במילים: "אִישׁ יְהוּדִי הָיָה", "וּמְרֻדְכֵי יִצְאָ", "לְיְהוּדִים הָיְתָה", "כִּי מְרֻדְכֵי הָיְהוּדִי מְשַׁנֶּה לְמִלְחָה".
- מנהג ישראל מקדמת דנא, לרקוע ברגליהם על גבי הקרקע בעת קריאת שם 'המון' במגילת אסתר, להכות על גבי הרהיטים, ולהרעיש באופנים שונים.

הברכות על קריאת המגילה

- את הברכות שלפני קריאת המגילה, מברכים בין ביחיד ובין בציבור, אולם את הברכה שלאחריה מברכים רק בציבור. ויש שכתבו, שהיחיד יברך ברכה זו ללא שם ומלכות.
- לדעת השולחן ערוך, אין מברכים שהחיינו לפני קריאת המגילה ביום; ולדעת הרמ"א, מברכים. והמברכים, יכוונו גם על משלוח מנות וסעודת הפורים, ויש אומרים - גם על מתנות לאביונים.

- אַבְל הנמצא בפורים בבית כנסת שאין בו מי שיודע לקרוא את המגילה כראוי, והוא יודע לקרואה כראוי - יקרא, ואדם אחר יברך שהחיינו להוציא את הציבור. ויש שנהגו, שהאבל מברך גם שהחיינו.

מהלכות כתיבת המגילה

- מהי מגילה כשרה? מגילה שנכתבה בדין, על גבי קלף. וצריך 'שירטוט' לכל שורה ושורה, כספר תורה, ויתכן שצריך שהשירטוט יהיה 'לשמה'. ולדעת רוב הפוסקים, צריך לכתוב את המגילה לשם קדושת מגילת אסתר, כדין ספר תורה, ואף לומר זאת בפני הכתיבה. ואם לא אמר כן, אלא הרהר כן בלב - המגילה כשרה, אך באופן שמוכר אותה לאחר, עליו להודיע זאת לקונה.
- בכתיבת המגילה, יש להקפיד על דינים שונים של כתיבת ספר תורה; כגון 'היקף גויל', דהיינו שהאות תהיה מוקפת בקלף מארבע רוחותיה, ולא תהיה דבוקה באות אחרת.
- בכתיבת ספר תורה, מגילה, תפילין ומזוזות, חובה להעתיק את הנכתב מתוך כתב אחר, או על פי הקראת אדם אחר. ובנוסף, חובה לומר בפנה כל מילה לפני כתיבתה.
- את שמות עשרת בני המון שבמגילה, מהמילה "אִישׁ" עד המילה "עֲשֶׂרְתָּ" - סך הכל 22 מילים - יש לכתוב באחת עשרה שורות, בנות שתי מילים כל אחת.

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

בעינינו דמעה ובפינו תפילה: אנא היושב במרומים, אבינו שבשמים! עמוד לימינו והובל אותנו בדרך הנכונה, כדי שבאירועי הסיום כולם, יתרבה כבוד שמים בעולם!

על ימים של לחץ בעבודה ודמעות של תפילה, לקראת סיומי 'דרשו' בארץ ובעולם כולו

הרב יהושע לייבזון

אצלנו ב'דרשו' ההתרגשות בשיאה, והדריכות גבוהה עוד יותר... אנו נמצאים שבוע בלבד לפני הסיום הגדול, וההיסטוריה של המחזור השני של 'הדף היומי בהלכה'.

זהו סיום אדיר, ששמענו יצא בכל רחבי תבל חודשים לפני קיומו. זהו מעמד נורא הוד שבו צפויים לקחת חלק גדולי הדור שליט"א, יחד עם רבבות אלפי ישראל.

זהו מעמד שבעקבותיו יצטרפו עוד רבבות לומדים חדשים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'. זהו יום היסטורי בתולדות עם ישראל, קל וחומר בן בנו של קל וחומר בתולדותיו של ארגון 'דרשו', שעמו אנחנו מקושרים בכל רמ"ח איברנו ושס"ה גידיו.

בשורות אלו אני רוצה לשתף אתכם, הקוראים היקרים, בתכונה העצומה שמתחוללת במשרדי 'דרשו' בימים אלו:

קודם כל זה לא חדש, אנחנו מכירים את הלחץ הזה מהאירועים הקודמים. רק לפני שנתיים הפיק 'דרשו' את מעמד סיום הש"ס המרכזי והבולט ביותר, שציין את סיומו של המחזור הי"ג של לימוד הדף היומי. חמש שנים קודם לכן נחגג ברוב עם הסיום של המחזור הראשון של הדף היומי בהלכה, ושנתיים קודם לכן סיום הש"ס הקודם...

עוד לפני שידענו איפה יהיה הסיום וכיצד הוא יתקיים, כבר ידענו שעלינו להכין את המשרד לקראת ההתמודדות עם גל הפניות העצום.

לשם כך הוכנו תוכנות מחשב ייעודיות, כדי לחשב את הזכאות של כל אחד מהנבחנים לכרטיס, לפי קריטריונים שהוגדרו מראש והוזנו בתוכנה. נבנה מערך של שיתוף פעולה הדוק עם 'נדרים פלוס', על מנת להקל על הרישום ובדיקת הזכאות, נבנה מערך נרחב של טלפוניה עם מערכת רב קוויית, שמסוגלת להחזיק 50 שיחות בו זמנית, גויסו והועסקו מוקדנים שנה לפני האירוע, כדי שיצברו מספיק ניסיון ויוכלו לתפקד במהירות בזמן אמת, הוכן מקום רחב ידיים להחזקת המוקד, והוסדרו שלוחות טלפון ועמדות מחשב, הכל כדי לעמוד בביקוש האדיר.

האמת שלא מאוד הופתענו כשהתברר שכל ההכנות הללו לא מספיקות... בחודשים האחרונים התרבו הפניות, ויש אלפים רבים שנרשמו מבעוד מועד, וצפויים להתחיל וללמוד 'דף היומי בהלכה' עם תחילתו של המחזור השלישי.

מהרגע שבו התפרסמה בעיתונים המודעה הראשונה, המבשרת על כך שמתחילה ההיערכות של חלוקת הכרטיסים, הטלפונים לא מפסיקים

לצלצל אפילו לרגע אחד.

בשמחה רבה הרחבנו את המערכת הרב קוויית, והכפלנו את היכולת. כיום היא מסוגלת להחזיק מאה שיחות בו זמנית, אבל גם המספר הזה אינו מספיק...

צוות של כעשרים מוקדנים שגויסו מבעוד מועד, ושהיה אמור לעבוד בשלוש משמרות משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הלילה המאוחרות - אינו מצליח לעמוד בקצב...

לשם כך גייסנו את כל עובדי המשרד, מנהלי חשבונות, פקידים, אחראים על תוכניות לימוד, אפילו עובדי לוגיסטיקה, כולם מקבלים שיחות ומשתדלים לעמוד בקצב, אבל הקצב רק הולך ומתגבר.

כל זה קורה לצד העבודה השוטפת, ההיערכות לאירועי הסיום לנשים, ההיערכות האינטנסיבית לקראת המבחן הראשון, פתיחת שיעורים ומוקדי מבחן חדשים במאות מקומות ברחבי הארץ, הזנת נתונים למערכת, ועוד ועוד.

אשרינו שזכינו לכך! בסיומו של כל יום עבודה מפרך, מרימים כל העובדים את עיניהם לשמים בתודה לבורא עולם, שזיכה אותנו לעבוד ולהזיע למען לימוד התורה! אנחנו עמלים ורבים אחרים עמלים, אנחנו עמלים על הפצת תורה, ואנו תקווה שגם כל השאר יעמלו במלאכת שמים!

בעינינו דמעה ובפינו תפילה: אנא היושב במרומים, אבינו שבשמים! עמוד לימינו והובל אותנו בדרך הנכונה, כדי שאירועי הסיום כולם, ללא יוצא מן הכלל, יתקיימו בעתם ובזמנם בצורה תקינה וחלקה, ויתרבה כבוד שמים בעולם!